Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lokalhistorisk Årsskrift 2016

Ulfborg-Vemb Lokalhistoriske Arkiv

Lokalhistorisk Årsskrift 2016

30. årgang

Udgivet af
Ulfborg-Vemb Lokalhistoriske Arkiv

Udgiver:
Ulfborg-Vemb Lokalhistoriske Arkiv
Tingvej 5
6990 Ulfborg
tlf. 81 74 04 02
egns-ulfborg@mail.dk

Bestyrelsen 2015/2016:
Birgith Sørensen, formand
Mogens Sand Nielsen, næstformand
Hugo Birch, kasserer
Johanne Marie Stender, sekretær
Else Kynde Nielsen

Udpeget af Holstebro Kommune:
Eli Vium, DF
Lene Dybdal, S

Redaktion:
Birgith Sørensen
Johanne Marie Stender

Gengivelse af årsskriftets artikler må kun ske med tilladelse fra Ulfborg-Vemb Lokalhistoriske Arkiv, forfatterne og med kildeangivelse

ISBN 978-87-986724-5-6
Grafisk produktion og tryk: Rasmussens Bogtrykkeri

Oplag: 500

Tak til følgende for økonomisk støtte til trykning af årsskriftet:
Holstebro Kommune, Ringkøbing Landbobank

Og tak til følgende forretninger som uden vederlag sælger årsskriftet:
Ulfborg Isenkram, Ulfborg, Mission Afrika Genbrug, Ulfborg, LetKøb, Staby, Dagli' Brugsen, Sdr. Nissum, Din Købmand, Thorsminde, Kisa Kiosk & Grill, Vemb

Forsidefoto: Ulfborg Byggemarked i 1990'erne. Bygningerne blev revet ned i ca. 2000, hvorefter Netto byggede på grunden.
Bagsidefoto: Åbent Hus hos Jens Andersens Maskinforretning.

Indholdsfortegnelse

En købmandsforretning i Staby Mejeriby
Af Birgith Sørensen 4

Selv min far sagde: - Nu knækker han da halsen...
Af Vagn Bro 21

Pe´ Smedegaard
- én af dem i Ulfborg, der har levet længst, efter han er død
Af Vagn Bro 29

Helligkilder på vores egn
Af Søren Smedegaard Olesen 33

Lærkeshåb - en gård i Bur
Af Anne Marie Sørensen, Ejvind Christiansen, Lilly Okkerstrøm og Britta Christiansen 43

Industriarealet i Ulfborg gennem 45 år
Af tømrermester Eli Vium Nielsen 57

En købmandsforretning i Staby Mejeriby

Af Birgith Sørensen

Der har været to købmandsforretninger i Staby Mejeriby, én på hver side af landevejen, der løber som en hovedpulsåre igennem den lille landsby, som opstod i slutningen af 1800-tallet omkring en mølle og et mejeri.

Det er købmandsforretningen på den søndre side af vejen, der skal beskrives i denne artikel.

De første år

I år 1900 flyttede den nygifte 28-årige Gravers Graversen og hans et år yngre højgravide hustru Kirstine fra Vejrum til Staby. De flyttede ind i et hus, som i folketællingen fra 1901 blev kaldt Kirkgaard. I samme folketælling står han opført som købmand og landmand. I huset bor der, foruden ægteparret og deres et-årige søn Jens Sigfred, hustruens søster og en kommis, Søren Nielsen Rose. Sidstnævntes tilstedeværelse indikerer, at der har været drevet købmandsforretning fra matriklen.

Den 7. februar 1906 købte Gravers Graversen, ifølge tingbogen, en grund, hvis jord kom fra Kirkgaard (Staby Kirkevej 17). Graversen giver sin købmandsforretning navnet Godthåb.

I bogen *"Vort Sogns Historie i 100 År"* står der, at forretningen var en afløser for en forretning ejet af gårdejer Søndergaard. Vi ved ikke, hvor denne forretning har ligget eller hvem Søndergaard er.

Den spæde start på Staby Mejeriby, ca.1902

I samme bog kan der også læses, at der har været en købmandsforretning i Nør Smedsgaard (Brondbjergvej 2).

I 1864 var det en høker og handelsmand ved navn Laurs Jørgensen Tingsager, der havde Nør Smedsgaard og i 1886 blev stedet overtaget af handelsmand og landmand Jens Peder Graversen, som er født i Sønderby, og han er bror til senere omtalte Benjamin Graversen. En søn af Jens Peder Graversen, Jens Peder Kjærgaard Graversen, blev senere ansat hos købmand Birkedal som lagerforvalter. Så der er måske en familiemæssig forbindelse på den ene eller anden måde til den første ejer af forretningen Gravers Graversen.

Gravers Graversen sælger købmandsforretningen Godthåb i 1909 til fem mænd: Lærer Jørgen Jørgensen, Peder Graversen, Benjamin Graversen, Jens Kirk og Peder Bollerup. De opretter en andelsforening, som også drev foderstofforretning med en Fredskilde som bestyrer. De havde kun forretningen i et år, idet der blev en uenighed af økonomisk art. Forretningen sælges til købmand Svend Birkedal i 1910.

Købmand Birkedals købmandsforretning

Andelsforretningens bestyrelse: Jørgen Jørgensen, Peder Graversen, Benjamin Graversen, Peder Bollerup, Jens Kirk.

I 1915 vælger Birkedal at sælge forretningen og flytte til Vejen for at drive en købmandsforretning der. Forretningen i Staby Mejeriby sælger han til A/S Svend Birkedal. Om han har forpagtet forretningen ud vides ikke, men det er den 32-årige ugifte N. H. Simonsen, der driver forretningen i de næste fem år sammen med en kommis, en møllersvend og en tjenestepige.

Den 26. april 1920 sælger A/S Svend Birkedal forretningen til købmand B. Bech, som en måned efter sælger den videre til Knud Hounsgaard.

Trillingsgaard

Efter at have været købmand i Staby i femten år sælger Knud Hounsgaard forretningen i 1935 til den 24-årige Jens Pedersen Trillingsgaard fra Hee.

Trillingsgaard havde handelsblod i årene. Han var udlært hos sin far Carl Trillingsgaard, som var uddeler i Hee Vareindkøbsforening.

Farfaren Peder Pedersen fra Harboøre var landmand og bankdirektør og opkøbte desuden strandgods fra Esbjerg til Thyborøn. En tid havde han erhvervet sig hele tre gårde. Derfor blev han kaldt Pé Trilling. Senere tog han navneforandring til Trillingsgaard.

Købmand Birkedal og hustru.

Købmandsforretningen i Staby købte Jens P. Trillingsgaard for 32.800 kroner. Han havde desuden en startkapital på 90 kroner og en kassekredit på 4.000 kroner.

I en avisartikel i anledning af forretningens 40-års jubilæum i november 1975, bliver Trillingsgaard spurgt, hvorfor han har været hjælpsom med økonomisk støtte til store og små; om der var en ideologi bag.

Han svarer: *"Da ikke andet end hvis en mand er i knibe, så at hjælpe ham inden for rimelighedens grænser. Men det har også fungeret modsat, at hvis nogle kunder har været godt kørende med penge, så er de kommet her med dem. Og naturligvis fået renter af dem. Jo, vi har nok drevet en lille smule bankvirksomhed på den måde. Men jeg har da også cyklet ud til kunder efter penge og måttet sige, at det var fordi, vi var lidt skidt kørende.*

Det er ikke så meget arbejdet, der tager på en mand som spekulationerne på at holde sammen på det hele."

Købmand Trillingsgaards forretning og beboelse

Trillingsgaard var kendt for at være med på lidt af hvert. Engang indgik han et væddemål om, at han kunne cykle fra Staby til Vedersø siddende baglæns på cyklen. Han vandt væddemålet.

Han var ikke uvant med at cykle, for han cyklede som oftest, når han havde et ærinde i foderstofforretningens mange bygninger - man skulle ikke spilde tiden med at gå vejen ind.

Trillingsgaard på sit kontor

Lærling Povl Wentzel

"Hvad laver du dér, knægt?"

Ordene faldt venligt, men alligevel forholdsvis bestemt. Povl vidste godt, hvem manden i bilen var. Det var købmand Jens Trillingsgaard fra Staby. Købmanden havde rullet sideruden ned og lænede sig en anelse ud, mens han kiggede ned på knægten, som lå i vejgrøften og nød efterårssolen. Drengen havde lige spist sin madpakke, og inden han skulle videre på sin tur med hestevognen, var der også tid til et lille hvil.

Povl Wentzel var lige kommet i lære hos gartner Heinrich Kirk i Ulfborg. Han var 16 år gammel, havde lige afsluttet realskolen og straks efter den 1. juli 1950, var han kommet i lære.

På gartneriet var der en del nedfaldsfrugt, som gartner Kirk ikke mente, det kunne svare sig at prøve at sælge, som tiderne var. Den unge gartnerlærling mente, at han sagtens kunne køre rundt og sælge frugten på egnens gårde. Det fik han lov til at forsøge og havde god held med.

Personalet samlet i 1954. Fra venstre pakhuskarl Jens, elev Henning, kommis Jens Chr. Søborg, kommis Povl Wentzel, førstemand Herluf Jensen og købmand Jens Trillingsgaard. Forrest købmandens søn Knud – ligesom de øvrige behørigt iklædt nystrøgne hvide kitler

Det var på en af disse salgsture, at Povl Wentzel blev forstyrret i sin frokost- og hvilepause i grøften ved sidevejen til Madum på hovedlandevejen mellem Ulfborg og Ringkøbing.

"Jamen, hvad laver du dog dér, knægt?" spurgte købmand Trillingsgaard igen, da Povl ikke lige fik svaret ham hurtigt nok. Jens Trillingsgaard havde været på en af sine talrige ture hos grossisterne i Ringkøbing og var på vej hjem til sin store købmandsgård i Staby, da han fik øje på degnens søn i grøften.

Povl Wentzel forklarede købmanden, at han var i lære hos gartner Kirk, og nu havde han foreslået mester, at han solgte frugt rundt på egnens gårde, altså de frugter, som gartneren ikke mente, han kunne sælges.

"Du skal sgu ikke være gartner. Du skal være købmand. Du kan komme i lære hos mig," sagde købmand Trillingsgaard i et tonefald, som mere lød som en ordre end en opfordring.

Povl kendte så udmærket købmandsforretningen, købmanden og hans hustru Karen og ikke mindst deres børn Karen Margrethe, Connie og Knud, som Povls yngre søskende ofte legede med.

"Det må jeg vist først lige spørge min far om," svarede Povl.

"Jamen, så snak du med din far om det og bed ham kontakte mig hurtigt," svarede Trillingsgaard, mens han rullede vinduet op, satte bilen i gear og forsatte ad landevejen.

Nogen tid efter var formaliteterne i orden. Gartner Kirk havde accepteret, at hans lærling trådte ud af læreforholdet med udløbet af de seks måneders prøvetid.

Den 1. november 1950 begyndte Povl Wentzel som lærling hos Købmand Trillingsgaard i Staby. Lønnen blev fastsat til 60 kroner månedlig plus det til enhver tid gældende dyrtidstillæg, som p.t. udgjorde 95 kroner om måneden. Fra disse beløb skulle så trækkes 80 kroner månedligt til dækning af kost og logi.

Den første arbejdsdag hos købmanden fik Povl anvist sit kammer på etagen over butikken, som han skulle dele med en af de andre ansatte. På gangen lå værelserne tæt ved siden af hinanden og var beboet af fem kommiser, en pakhuskarl og et par piger, som hjalp købmandens frue med husholdningen. Alle var på fuld kost, så der var mange munde at mætte morgen, middag, aften og i kaffepauserne.

Povl fik besked på at iføre sig en brun kittel, mens de andre iførte sig rene, nystrøgne hvide kitler. Povl skulle nemlig ikke med i butikken, men blev sendt ned i kælderen, på lageret og ud i pakhuset, og der opholdt han sig stort set det første år. Men det viste sig at være en ganske spændende verden. Her var tran, olie, ost, sirup, gryn og sukker. Her var tovværk og dild, øl og akvavit, krydderier og kemikalier. Her var isenkram af alle slags. Og gik man videre til næste rum, var der petroleum, kul og koks.

Overalt var der varer i kasser, sække, kurve og kar. Det stod på gulvet, på hylder og hang ned fra loftet. Der var farver, lyde og dufte fra hele verden, og henne i kælderhjørnet stod et par tomme ølkasser, som blev brugt af kuskene, når de var ankommet med varer og nu trængte til at få skyllet halsen med en pilsner.

I dette slaraffenland af købmandsvarer skulle Povl nu arbejde. Arbejdet bestod mestendels i at tælle op og veje af. Kul og koks i de bestilte mængder blev fyldt i sække, æg fra gårdene blev vejet af og skrevet i "bogen" som kredit, mens varerne fra gårdenes dosmersedler blev pakket i kasser, noteret i bogen som debet og båret op, så kuskene kunne få dem med på ladet tilbage til landmanden.

Bag selve købmandsforretningen lå tømmerhandelen, og derfra skulle der også hentes brædder, lægter og spær, som enten var blevet bestilt fra gårdene, eller som kunden selv hentede lige nu og her. Så skulle der måles op og saves af i de korrekte længder.

Ved siden af forretningen over gården lå pakhuset med rampe og port. Her kunne både lastbiler og hestevogne køre helt ind og losse varepartierne af. Foderstoffer i store mængder blev dagligt kørt enten ind eller ud af pakhuset. Inde i pakhuset var kværnen. Kornet kom ind ude fra omegnens gårde, blev malet til grutning til svinefoder eller blev renset og bejdset og sendt retur til bønderne – nu som såsæd.

Foran huset var benzinstanderen, som Povl ind imellem de andre gøremål også skulle betjene. Det måtte han i øvrigt også fra tid til anden gøre midt om natten, hvis eksempelvis dyrlægen på det tidspunkt skulle have brændstof på bilen. Han smed så bare er par småsten op på vinduet til Povls kammer som tegn på, at nu var der altså kunder i butikken.

Morsomt var det, når Povls forældre kom i forretningen og blev ekspederet af deres søn. Som alle andre stamkunder blev deres varekøb også skrevet i familiens kreditbog, som man typisk afregnede med købmanden ved hvert månedsskifte.

Det skete, at nogle af bønderne trak købmandens kreditgivning til det yderste, og Povl blev sendt ud på gårdene med de bestilte varer.

"Kan du så ikke lige ved samme lejlighed stikke hovedet over i stalden og se, hvad han egentlig har af kreaturer og grise," pålagde Trillingsgaard sin lærling. Det var ikke helt uvæsentligt for købmanden at vide, om bonden overhovedet havde værdier for det beløb, der efterhånden var notéret i "bogen".

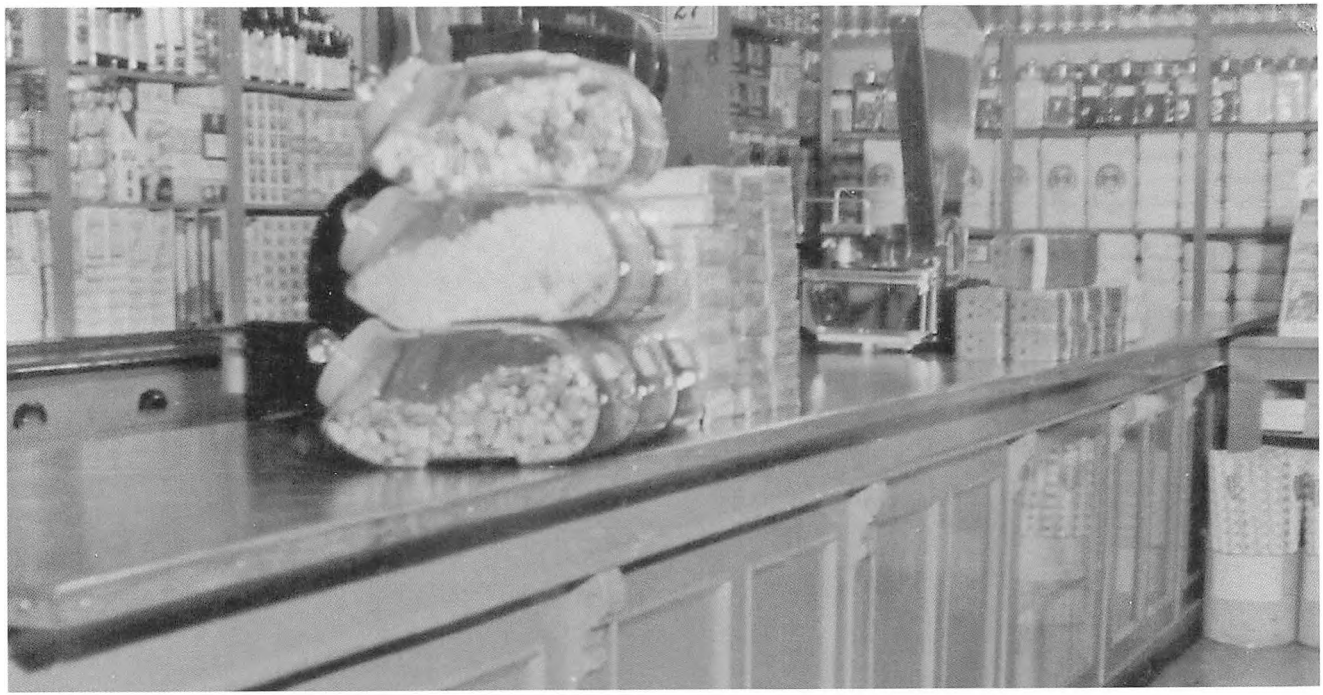

Trillingsgaards købmandsforretning, ca. 1952

Julen

Ind under jul fik den en ekstra tand. Det kunne godt blive hen mod midnat, før butikken blev lukket, for der var konstant en voldsom trafik af kunder, som både skulle handle kolonialvarer og julegaver, men også bare opleve julestemningen og pynten i købmandsgården. Nogle af mændene fik også et slaw kort i baglokalet, mens kvinderne handlede i butikken.

Først i december havde Povl og hans kolleger været på loftet efter julepynten. Så blev forretningens ruder dækket til, og den helt store dekoration af vinduer og butik kunne begynde. Til slut blev afdækningen igen fjernet, og nu åbenbarede sig så den smukt julepyntede købmandsgård.

Hans Edvard Nørregård-Nielsen beskriver de julepyntede vinduer i sin erindringsbog *"Mands Minde"*:

Der var et vældigt snelandskab, hvor en mængde nisser af røde piberensere løb på ski. Hist og her kiggede en marcipangris glad på løjerne, medens et udvalg af legetøj til salg indgik mere eller mindre naturligt i helheden.

Ingen kunne forestille sig det flottere, og man stod forventningsfuld forfrossen udenfor og gav sig ikke mindst af henrykkelse det år, da et kaffefirma havde bidraget med en nisseklædt negerdreng, der både kunne blinke med øjnene og nikke lige så livagtigt, som havde han været i live. Stadsen blev endda finere fra år til år for til sidst at byde på et tog, der susede rundt og rundt.

Vi var lette at glæde, mindre kræsne kendere skal man lede efter, og så gjaldt hovedinteressen endda en sindrig opstabling af borde inderst i butikken, for her lå de varer, som i det store og hele skulle blive sognets julegaver. Den gode hovedpart var gamle kendinge, men nu præsenteret i en ny sammenhæng. Brillantine og Esprit de Valdemar, piber og shagtobak, salt- og peberbøsser i form af små underfundige porcelænsfigurer, farveblyanter og frugtlikør, spillekort, ark med påklædningsdukker, spil som matador og dam samt med henblik på bedrestillede; dukker og halvmekanisk legetøj.

Godt rustet

Jens Trillingsgaard var en barsk, men fair arbejdsgiver. Han forlangte meget af sine folk, men gik altid selv forrest. Hos Trillingsgaard lærte man noget, for han var indiskutabelt en dygtig købmand. Var man udlært i Staby Købmandsgård, stod man godt rustet i sin søgen efter andre jobs.

I avisartikelen i anledning af forretningens 40-års jubilæum i november 1975, bliver Trillingsgaard spurgt om, hvordan han oplærer nye folk. Han svarer: *"Kun det, at de skal være præcise, og at de skal bestille noget. Helst lidt mere, end de kan. Jeg har den fornøjelse, at mine lærlinge alle er kommet i gode stillinger. Jo, og så skal der være orden. Det hele skal være ryddet op. Når først de kommer ind i den rytme, så går det godt. Så er der ikke ret meget for chefen at gøre."*

Povl Wentzel var ansat hos Trillingsgaard fra 1. november 1950 til 1. maj 1954.

Han grundlagde skoforretningskæden Paw Sko, som i dag tæller 19 forretninger fordelt over det meste af landet.

Korn og Foderstof og tømmerhandel

At der var en vindmølle var en medvirkende årsag til, at Trillingsgaard valgte at købe forretningen i Staby. Han tog de første år 20 øre for at male 100 kilo korn.

Trillingsgaard var en driftig mand, der udviklede sin forretning stærkt med foderstof, trælast og byggeartikler, og han fik i 1960 bygget en stor kornsilo, der fungerede som byens varetegn til den blev nedrevet i 2003.

Korn og foderstofforretningen

I 1972 solgte Trillingsgaard sin foderstofforretning til Korn og Foderstof Kompagniet KFK. Mogens Strøm var forretningsfører fra 1972-1986 og Jørgen Jensen fra1986-2002.

DLG købte forretningen i 2002 og lukkede den samme år, og dermed var det efter knap hundrede år slut med at handle korn og foderstof i Staby.

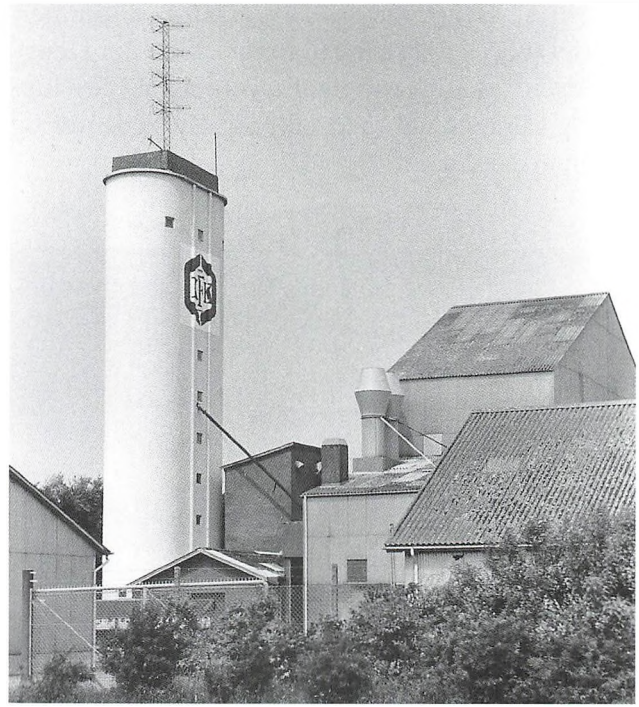

KFKs fly som blev anvendt til gødskning, især af skovområde og desuden til sprøjtning mod skadedyr med videre på markafgrøder

Vestjysk Byggemarked (byggemarked/tømmerhandel) blev solgt i 1980 til tømmerhandler Henry Kjeldsen fra Ringkøbing. Forretningen blev lukket og sammenlagt med Ulfborg Byggecenter og Tømmerhandel.

Trillingsgaard viser forretningen frem i anledning af, at der blev indført selvbetjening i ca.1970

Den populære lokalt fabrikerede kornsilo kaldet Staby Siloen

Forretningen sælges

Trillingsgaard sælger sin købmandsforretning til Flemming Jørgensen fra Stadil. Der gik dog ikke lang tid, før han fortrød og købte forretningen tilbage igen.

Han solgte forretningen igen den 29. januar 1977 til Anne og Niels Toudal Pedersen.

Toudal afhændede forretningen til John Wagner Larsen i juni måned 1980 og forretningen gik på tvangsauktion i oktober måned samme år, stadig med Toudal Pedersens navn på skødet, da handlen med Wagner Larsen aldrig gik endelig i orden.

Forretningen blev købt på tvangsauktion for 500.000 kroner af indkøbssammenslutningen Oceka A/S, som forretningen var tilknyttet.

Fra v.: Jens Trillingsgaard og Flemming Jacobsen. Ansatte i korn og fodestof :Aksel Hansen, Hagbart Hansen, Benny Jacobsen, Jens Chr. Sanndholm og Kristian Pedersen. Siddende ved kassen: Margit Simonsen, Ole Olesen, Kristen Højgaard, ca. 1970

Flemming Jacobsen

Den 33-årige Flemming Jacobsen købte forretningen af Oceka A/S i december1980.

Flemming Jacobsen var udlært i Fåre Brugsforening i 1968 og efter en ansættelse i Stauning Brugs fik han ansættelse i Trillingsgaards købmandsforretning, hvor han var i fire år, før han blev ekspedient i Vestjysk Byggemarked.

Forretningen hed i en lang årrække Staby Minimarked, men blev altid omtalt "hos Flemming".

Flemming Jacobsen, ansat hos Trillingsgaard, ca.1970. Bemærk hvor akkurat varerne står på hylderne. Det var noget, Trillingsgaard satte stor pris på, og dette blev nøje indprentet de ansatte

Købmand Flemming Jacobsen ekspedererAage Ebbensgaard

I 1983 var en elkortslutning årsag til at købmandsforretningen på Stabyvej 63 blev ødelagt indvendigt af en brand. Da bygningen, som havde huset Vestjysk Byggemarked, stod tomme, flyttede Flemming Jacobsen købmandsforretningen midlertidigt ind i disse lokaler på Stabyvej 61. Han fandt sig dog så godt til rette i de nye lokaler, at han valgte at forsætte der. Hans hustru Lilly oprettede et par år efter en blomsterforretning, Staby Blomster, i den renoverede købmandsforretning.

Anita Sørensen

Efter 27 år som købmand i Staby afhændede Flemming Jacobsen forretningen i 2010 til de to arbejdskollegaer fra Færch Plast, Anita Sørensen og Henny Sørensen. De lejede forretningslokalerne. To år efter valgte Henny Sørensen at stoppe samarbejdet og Anita Sørensen driver nu forretningen alene. Hun købte bygningerne i 2014.

Forretningen er tilknyttet indkøbskæden "Let Køb" og er blandt andet kendt for sit store udvalg af gode oste.

Kilder:

Henrik Toft: Staby Mejeriby, Egnshistorisk Studiecenters Årsskrift 2004
Dansk Købmandsstand 1955
Salomon J. Frifelt: Vort Sogns Historie i 100 År
Vejen Arkiv
Jan og Povl Wentzel: De trådte varsomt, historien om Paw Sko
Ringkøbing Amts Dagblad 22.11.1975, artikel af Vagn Bro
Ringkøbing Amts Dagblad oktober og december 1980 og 29.1.1977
Margit Hansen, lærling 1970-73
Flemming Jacobsen
Anita Sørensen

Anita Sørensen i forretningen

Selv min far sagde:
- Nu knækker han da halsen...

Af Vagn Bro

Artikel bragt i Ringkøbing Amts Dagblad den 3.12.1974 i anledning af Ludvig Christensens 70 års fødselsdag.

1919 brækkede Niels Ludvig Christensen i Sdr. Nissum et ben, og han opgav derfor at byde på en rør-parcel i Felsted Kog, som han ellers plejede at have. Kunne han ikke selv bjærge tækkerørene i land, kunne det ikke svare sig at betale lejen til staten. Men hans 14-årige søn Ludvig sagde, at så ville han byde på parcellen.

Den vil de da nok ikke betro dig, mente faderen. Men det mente Ludvig nok. Han tog sin bankbog med som sikkerhed. Og så bød han sin første rør-parcel ind på auktionen for 300 kr.

Ludvig Christensen i rørskoven, 1974
Ludvig Christensen er født i 1904 i Gadgaardhus, Feldstedvej 1, Sønder Nissum, som søn af Kristiane og Niels Ludvig Christensen. Faren var husmand og fisker.
Ludvig blev kaldt "Lille Ludvig" på grund af sin ringe højde

I de mellemliggende 56 år har han budt adskillige parceller ind. Det er blevet til en stor forretning med eksport af tagrør til både Sverige og Tyskland foruden hjemmemarkedet.

En af sønnerne, Niels Christensen, har overtaget den forretning, som begyndte med en 14-årig dreng og hans bankbog. Og en umættelig interesse for tagrør.

Grim sygdom

Dommeren og auktionarius ville såmænd ikke engang se min bankbog, så jeg stak den tilbage i lommen. Men der skal nu nok have været over 300 kr. på den. Ellers havde jeg nok ikke budt... jeg har ellers altid haft det sådan, at når jeg er begyndt at byde på en ting, så holder jeg ikke op, før jeg får den. Det er en grim sygdom, men jeg er aldrig holdt op nogen sinde.

- Så kunne nogen godt spille dig et puds og byde på din parcel bare for at få dig til at betale mere?

- Jo, men så er det ikke sjovt, hvis de selv har nogle parceller at byde på. Det har jeg prøvet engang, og jeg sagde til manden, at hvis han syntes, staten skulle have pengene, så var det helt i orden. Men ellers har jeg aldrig budt på parceller, før de var ledige, så har jeg til gengæld også fået dem. Og jeg har aldrig budt på nogen, jeg ikke fik bjærget rørene fra, men jeg har fået ødelagt et par småting på grund af vejret...

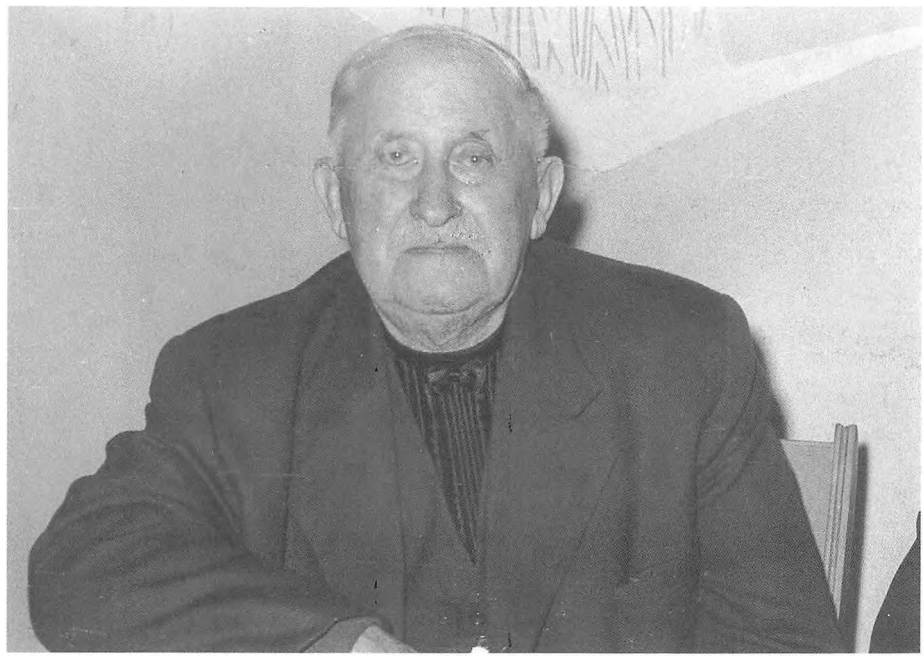

Niels Ludvig Christensen

Ludvig Christensen

Rørene sejlede væk

- Det var vel ikke småting første gang?

- Nåh, nej. Det første år fik jeg høstet min parcel sammen med én, jeg lejede til at binde op. Jeg brugte selv leen. Det har jeg altid haft så let ved. Selv om jeg var lille og klejn. Jeg kunne gøre det, som andre høstede korn. Havde jeg skullet tage det med magt, som nogen skulle, så havde jeg ikke holdt til det.

Men da vi havde høstet rørene, fik jeg en halssyge og kom på epidemihuset i Ulfborg. Og mens jeg sad der, sejlede alle rørene væk.

- Og med dem de 300 kroner og daglønnen til din hjælper?

- Ja, der var ikke andet for end, at jeg måtte hjem og tjene nogen nye penge, så jeg kunne være med næste år igen.

- Hvorfor den interesse for rør?

- Det ved jeg ikke, men jeg har været med i rørene, siden jeg var 10 år. Og min bedstefar var med, da det begyndte herude. Fjorden blev udtørret af englænderne i 1870'erne, men det gik galt for dem med havet ved Thorsminde. Og så opgav de. Folk gav sig så til at bjærge rør som de ville, men kunne ikke blive enige om det. De sloges lidt om rettighederne, og så satte staten parceller af, som de kunne byde på. Og det er det system, vi har i dag.

Skarlagensfeber

- Du måtte også på epidemihuset, da du var 18 år?

- Ja, og da mistede jeg også rørene. Jeg blev syg, og lægen mente, der var skarlagensfeber. Og så sad jeg derhenne på epidemihuset i Ulfborg, mens rørene blev ødelagt. Jeg havde ikke skarlagensfeber. Om natten 4. juledag gik jeg fra Ulfborg til Sdr. Nissum uden at spørge om lov. Ikke for at komme hjem til juletræsfesten, men for at se til rørene.

- Men inden den tid var du begyndt at handle med rør?

- Ja, jeg var nok kun 16-17 år, da jeg begyndte lidt med det. Jeg havde gerne en bankbog eller noget med for at bevise, at jeg kunne betale.

- Er der noget med, at folk har rystet lidt på hovedet over det, du gav dig i kast med?

- Jo, de har tit syntes, det var et vovespil. Og det har det også tit været. Men det har aldrig gjort mig noget at tabe eller tjene penge. Og jeg har altid villet ud og tjene penge. Men det var lige ved at gå galt i 1929.

Vi var et par stykker, som solgte vores rør til en mand i Stadil for 3,50 kroner pr. trave (en trave er 60 neg). Det var sådan en 3000 kroner, og det var mange penge. Vi var ved at kunne leve af det. Så gik ham gårdmanden bag fra gården, og vi brændte inde med rørene. Da var jeg lige ved at miste mit lille hjem. Jeg måtte køre mælk for en daler om dagen for at klare det. Vi var ellers lige ved at regne med, at vi ville blive sognets bedste mænd.

Gråstensborg

- Dit lille hjem?

- Ja, jeg blev gift med Anna fra Råsted i 1928 og købte Gråstensborg i Sdr. Nissum. Det er den ringeste handel, jeg har gjort. Trods navnet.

- Ja, der var kun 7 tdr. land, tre køer og en islandsk hest, indskyder Anna.

- Og hvor meget er der nu?

- Vi har 60 tdr. land og en trelænget gård. Men dyrene har vi solgt. I 1935 rev vi den gamle gård ned og byggede nyt.

- Folk sagde, at nu knækker han da halsen! Selv min far sagde det. Og jeg var lige ved selv at tro det. Ja, jeg troede det. For kursen på det lån, jeg havde lovning på, faldt fra kurs 96 til 64. Og jeg turde ikke fortælle min far det. Men jeg lånte

Epidemihuset i Ulfborg lå på Herredsgade 41 (Det nedlagte Røde Kors Hjem og det nuværende Parken)

så i stedet pengene i Ulfborg Sparekasse. Også til stuehuset som kostede 5.000 kr. Det blev i alt 20.000 kr. for hele byggeriet. Men så gjorde jeg også selv alt håndlangerarbejdet.

- Alt sammen?

- Jeg har selv blandet sand, grus og cement med en skovl. Og selv hentet gruset op fra havet, med heste. Når klokken var 19 så gik mureren, og så skulle vi i gang med landbruget. Børnene vidste, hvad de skulle, når de kom hjem fra skole. Og hvad landbruget angår, så er det dem og min kone, jeg kan takke for, at det blev drevet. Jeg var god til at tjene penge, så det kunne køre. Men det var ikke gået uden deres slid.

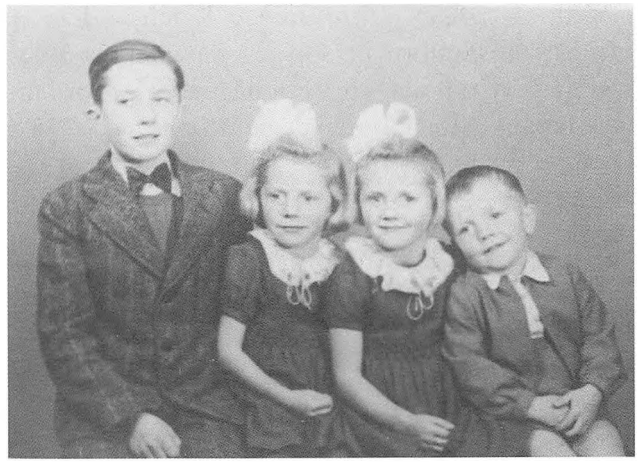

Fire af Anna og Ludvig Christensens børn: Peder, Kirstine, Ingrid og Niels

Ludvig og Anna Christensen med Peder, ca. 1936

Vi har tre piger og tre drenge. Ingen af dem er blevet ved landbruget. Og jeg har somme tider spurgt dem, om det var fordi dagene blev for lange dengang. Men det mener de ikke.

- Vi er glade for, at vi har fået lov at lære at bestille noget, siger de. Og det ser det også ud til, at de har.

"Klampe" flynder

- Du har også prøvet at "klampe" flynder?

- Ja, dengang i 1929, da det gik galt med rørene. Vi satte net under isen og dunkede så på isen med en gammel mine. Det fik flynderne i bevægelse på bunden, så de gik i nettet. Vi fik 6 øre pundet, når vi havde pillet dem af nettet op ad formiddagen.

Gråstensborg, Feldstedvej 8, Sønder Nissum, ca. 1938.
Den første ejendom på matriklen havde navnet Gråstensborg. Den blev nedrevet i 1935, og der blev opført en ny ejendom som også blev kaldt Gråstensborg. Denne ejendom blev nedrevet ca. 2010 og der blev opført nye bygninger på grunden.
Ludvig Christensens hustru Anna døde i 1975 og Ludvig solgte Gråstensborg i 1978 og flyttede i et hus på Holmegade i Ulfborg. Han døde i 1994

Vi startede ud på isen lige over middag og var hjemme igen tidligt om morgenen eller ud på formiddagen. Vi har da somme tider hørt grisene hyle om morgenen på gårdene, før vi blev klar over, hvad tid det var. Når det gik godt, faldt tiden ikke lang. Men vi kunne kun tjene 10 kroner for en nats arbejde.

Ved at fryse ihjel

- Og undertiden for I vild på isen?

- Ja, vi har prøvet at gå en hel nat. Og vi måtte hele tiden undersøge, hvor tyk isen var. For strømmene kunne slide den tynd. Men det var her lige uden for huset, jeg nær havde sat livet til engang. Det frøs vel en 27 grader, og jeg havde jo fået alt for lidt søvn i mange dage. Så jeg satte mig ned på slæden for lige at puste et øjeblik. Og vågnede så op med et sæt og kom på benene i en fart. Var jeg faldet rigtig i søvn, var jeg frosset ihjel kun 20 trin fra min seng.

- De strabadser udholdt du for at tjene penge for at undgå at gå fra hus og hjem. Men senere har du tit lånt penge ud og kautioneret. Hvordan turde du?

- Det er sandt nok. Der er aldrig kommet nogen for at låne penge, uden de er blevet hjulpet. Og de penge, jeg har lånt til småfolk, dem har jeg altid fået igen. Derimod har jeg nok mistet lidt penge ved at låne ud til større folk. Men jeg var vist blevet for slem til at kautionere. Det kunne godt have gået galt. Men der er ikke sket noget ved det. Og nu er jeg blevet så gammel, at jeg kan være bekendt at sige nej.

Vældige heste

- Så var du også vognmand under krigen og havde nogen vældige heste?

- Ja, jeg kørte til Ulfborg fire gange om ugen med et trespand. Tog tækkerør med derind og 6 tons tørv med tilbage på tre vogne spændt efter hinanden.

- Kunne hestene nok trække det?

- Ja, det er et spørgsmål om træning og fodring. De åd 25 pund korn hver dag. Og de løb aldrig. Men med tom vogn kunne de gå til Ulfborg på to timer. De skulle bare passes og plejes. Når jeg kom hjem om aftenen, var der ikke noget med, at jeg bare kunne sætte dem ind i stalden og selv sætte mig ind stuen. I løbet af de næste to timer skulle de fodres fire gange. Og når vi kørte, så var det på med muleposen, hver gang vi holdt.

- 6 tons til tre heste, det var ligegodt meget!

- Ja, men de kunne nemt trække mere. Lige efter krigen spurgte murer Vejgaard i Ulfborg, om jeg kunne køre en beton-blandemaskine til Ulfborg. Det var én tyskerne havde brugt ved havet. Seks heste var gået fra det. Maskinen vejede nok 5-6 tons, mente man. Senere viste det sig, at den vejede 12 tons.

Jeg var betænkelig, men lovede at prøve. Hestene trak til, men rokkede den kun. Så prøvede de igen, og så kom den et stykke. De standsede og pustede lidt. Så tog de ved igen og fik den ud på vejen. Og så gik det mod Ulfborg. De trak et stykke, standsede og pustede, trak igen. Hele vejen. Det tog en hel eftermiddag.

Dyrplageri

Jeg skal love for, at folk kom til vinduerne, da vi rullede ind i Ulfborg. Så begyndte de at snakke om dyrplageri, og der blev en del opløb. Og pludselig mærkede jeg en stor hånd på min skulder.

Det var politibetjent Brøndum.

- Hvorfor skal du lige tage mig, jeg er da den mindste, sagde jeg.

- Hvad er det her for noget? spurgte han.

- Ja, de siger jo, at det er dyrplageri. Men hestene sveder bare. Der er ikke så meget som et piskeslag på dem. Og seletøjet har ikke snæret sig ind nogen steder. Hestene har bare arbejdet, så de er kommet til at svede. Men det er der vel ingen af dem, der står her, der har prøvet.

- Hvem siger dyrplageri, sagde Brøndum. Men det var der ingen, der sagde.

Så spurgte murer Vejgaard, hvad jeg skulle have for transporten.

- 300 kroner, det er, hvad jeg tjener i to dage, sagde jeg. Men det mente han var for meget.

- Det er også lige meget, sagde jeg. Hertil er det gratis. Men skal jeg køre maskinen herfra og på plads, så koster det 300 kr. Og så fik jeg mine penge, for den holdt jo midt i gaden, slutter Ludvig Christensen. Der i øvrigt selv mener, at han var den dummeste dreng i skolen.

- Jeg kunne ikke læse og skrive. Og det kniber endnu. Jeg får altid for mange bogstaver, siger han.

- Ja, men du har altid været god til at regne og passe på pengene, siger Anna.

Kilde til billedtekster:
Erna og Alfred Christensen

På hestevognen Ludvig Christensen. Kvinden med cyklerne er svigerdatteren Erna, 1951

Pe´ Smedegaard
- En af dem i Ulfborg, der har levet længst, efter han er død

Af Vagn Bro

Artikel bragt i Ringkøbing Amts Dagblad den 30. december 1975.

Få kilometer nord for Ulfborg på hovedvejen mod Holstebro har Ulfborg-Vemb Kommune sat ét af sine nye vejskilte. Fortid og nutid forener sig i navnet Paradisvej. Og mens vejen til Helvede siges at være brolagt med gode forsætter, så er Paradisvej overhovedet ikke brolagt, den bliver mere og mere til en markvej, inden den når Paradis et sted inde på Statens arealer nord for Ulfborg.

Her lå for nogle år siden en ejendom med navnet Paradis. Men navnet gav Pe´ Smedegaard i Ulfborg stedet længe før, nogen opdyrkede heden der.

Pe´ Smedegaard er død for mange år siden (1947), men der er blevet en del bemærkninger hængende efter ham. Hans rammende vid er derfor så nok årsag til, at selv en kommunal behandling ikke kunne udrydde Paradis. Det var nu nok mest hans kærlighed til naturen, som fik ham til

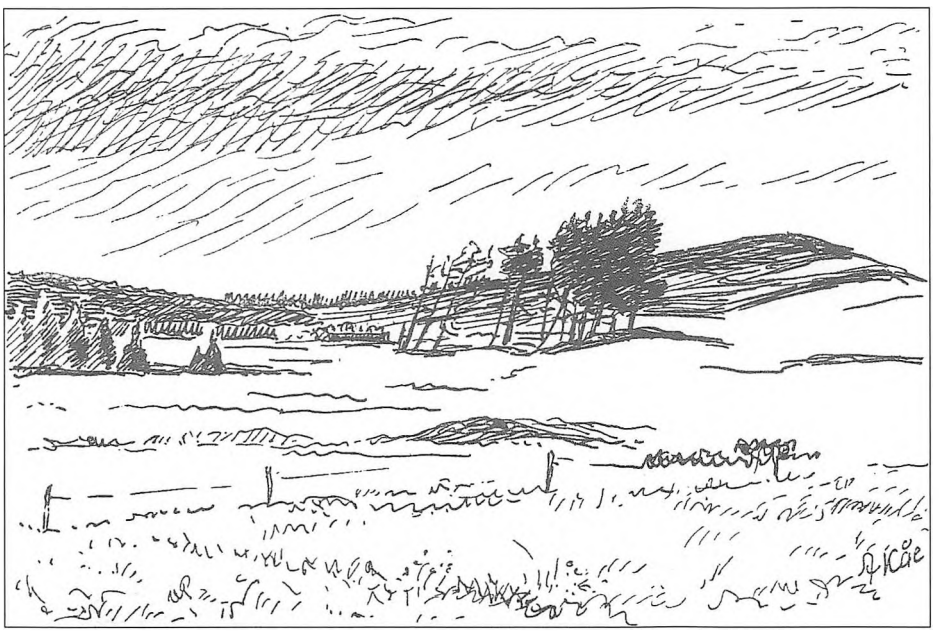

Alfred Kaae skrev under sin tegning i "Ulfborg Sogn og Saga", 1952:
Ved Sandfuldbjerg. Peder Smedegaard kaldte stedet her for Paradis, og han kendte det og vidste nok, hvad han sagde.

at navngive det dengang uberørte hedeområde sådan. Men de, som kendte ham, vil mene, at det var i hans tanker, at der jo også var slanger deroppe.

Men når han nu lige havde fået lovning på Paradis

Paradis nord for Ulfborg har i øvrigt givet anledning til en hændelse, som Pe´ Smedegaard ikke sådan direkte har lod og del i. Den ene af to brødre var blevet ret optaget af Jehovas Vidner. Og forsøgte så at få broderen omvendt også. Uden større held. Til sidst spillede han trumf ud – broderen ville ende i det sorteste helvede, om han ikke omvendte sig.

Broderen bemærkede sindigt: *"Det ka a da ett trow, no a lie hår fåt lovning o Paradis."*

Staten havde netop givet ham tilladelse til at lade nogle får græsse i Pe´ Smedegaards Paradis.

Og her vil vi så forlade vejskiltet og det Paradis, som ledte os på sporet af én af dem i Ulfborg, der har levet længst efter, at han var død. Nemlig Pe´ Smedegaard.

Nu driver sønnen Jens Smedegaard den gård, som var udgangspunktet for Pe´ Smedegaards tilværelse. Smedegaard, lidt nord for Ulfborg.

Galionsfigur ved dammen og løg på taget

Haven i Smedegaard var også noget af et særsyn på den tid. For eksempel havde Pe´ Smedegaard frugttræer, som ikke var helt almindeligt på den tid. Dertil kom, at de var kaldt op efter ministeriet Zahle. Han dyrkede løg på taget og havde drivhus – også usædvanligt dengang.

Og så havde han en lille dam i haven. På en strandningsauktion havde han så fået fat i en galionsfigur, som blev stillet op ved dammen. En dag blæste den ned i dammen. Fra toget, som kørte lige forbi, så folk det og troede, der var sket en ulykke. På stationen slog de alarm, og daværende doktor Agersnap skyndte sig derud. Da han blev klar over sammenhængen, forlangte han barskt, som den gamle embedsmandstype han var, at Pe´ Smedegaard skulle betale for ulejligheden. Det var han nu ikke sådan indstillet på, blot fordi et træstykke flød rundt i hans dam. Men sagde så til slut: *"Det ka fanden jens´me da heller ett råw så vidt, hvis do ka gør hinde løwend ijen."*

Den bistre doktor

Pe´ Smedegaard var også én af de første, der havde telefon. Og det gav anledning til nok en bemærkning til doktor Agersnap. Fra én af nabogårdene bad man Pe´ Smedegaard ringe efter ham til en syg.

"Det er meget uheldigt, at De først ringer nu. Jeg er lige kørt forbi den gård i dag," brummede den gamle embedslæge bister.

"A ved ett godt. Men det hjalp ett," svarede Pe´ Smedegaard beklagende.

Han havde i øvrigt flere genvordigheder med jernbanen. Det skete, at hans private led over den ikke blev lukket. Og den strikse stationsforstander Olsen havde fat i ham og skældte ud. Pe´ Smedegaard mente nu nok, at leddet havde været lukket, men stationsforstanderen erklærede: *"Jeg kan skaffe fem vidner, der har set, at De ikke har lukket leddet!"*

"Nå, ett fler," bemærkede Pe´ Smedegaard. *"A ka skaf halvtreds, der ett hår sjæt ett."*

Samme Olsen havde flere genvordigheder med Pe´ Smedegaard, som også havde sans for elskværdigt drilleri. Engang skulle han og konen Ingeborg til København. Olsen sad selv ved billetlugen, da Pe´ Smedegaard spurgte: *"Hwa koster æn billet té Kjøvenhavn?"*

Han fik sin billet og udbrød: *"Det wa billig! Så wel a osse ha´ jen te Ingeborg."*

En anden gang gik han ind på stationens fragtafdeling med et fragtbrev. Forstander Olsen brølede til ham: *"Luk døren, for fanden!"*

"Ja, ja, fra hwa sie kommer han?" råbte Pe´ Smedegaard.

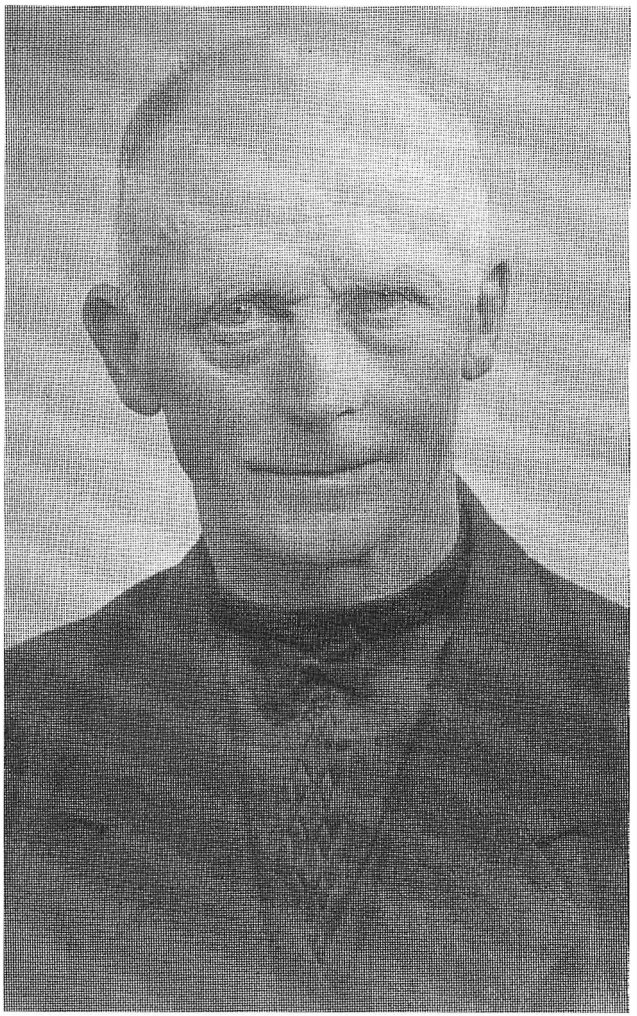

Pe´ Smedegaard

Og så havde han påfugle

Jo, det var som regel Smedegaard, der tog stikket hjem. Det gjorde han i øvrigt tit, for han var også ivrig kortspiller. Og så havde han påfugle. Til nogen overraskelse for et par bestyrelsesmedlemmer i landboforeningen, som kom på besøg en dag. Den ene bemærkede: *"Hår do påfowel?"*

Pe´ Smedegaard drejede hovedet lidt: *"Ja påfowel – de ær da fanden jens´me ett te å undwær!"*

Sådan var hans lune et effektiv forsvar for det, som andre sikkert betragtede som særheder. Men som han selv betragtede som uundværligt kulør på tilværelsen.

Pe´ Smedegaard fortalte i øvrigt en nabo, at påfugle kunne blive 200 år. De kan blive meget gamle, men naboen kommenterede oplysningen sådan: *"Det ær løwn!"*

"Ja, ja, went no og see," sagde Pe´ Smedegaard.

Fårene og provsten

En aften med snestorm var Pe´ Smedegaards får forsvundet. Og oppe i Ulfborg Kirkeby traf han provst Christensen og spurgte, om han havde set

fårene. Det havde provsten ikke. Men ved et senere gilde spurgte provsten:

"Nå, fandt De fårene?"

"Ja, men de war hel væk i snee," sagde Pe´ Smedegaard.

"Så galt var det vel ikke," mente provsten.

"Jo, a fandt dem onner tre alen snee," fastholdt Pe´ Smedegaard.

"Nu overdriver De vist," sagde provsten.

"Et ræt møj," erklærede Pe´ Smedegaard. *"Der war fjovten for. Og der war snee o dem alle sammen."*

Det var også provsten, der rendte på Pe´ Smedegaard, som var på vej ud fra købmanden med en ordentlig flok bajere. Uden at fortrække en mine i det markerede, ligesom upåvirkelige ansigt, der sammen med lunet dækkede Pe´ Smedegaards følsomme gemyt, kom det fra ham: *"Mennesker løwer æt a brøj aljenne, hr. provst."*

Vil de hellere kælve to gange, så lad dem

Pe´ Smedegaard brød sig meget lidt om at blive ynket. Og forstod at bruge humor til at undgå det.

Landboforeningens formand og et medlem af bestyrelsen kom engang på besøg, da himlen øst for Smedegaard var dækket af en frygtelig sandstorm. De kom med en bemærkning om det, hvortil Pe´ Smedegaard svarede: *"Skidt mæ det. Lae æ ba´ knyg. Det ær hyv nok, så det ska knyg længe, før det blywer te æn dam."*

På samme tid var kalvekastning en sand svøbe for landmændene. Det kostede uhyre summer, at køerne mistede kalvene for tidlig gang på gang. Pe´ Smedegaards besætning var også angrebet. Men han erklærede til de her to landboforeningsfolk: *"Skidt mæ det. Wil de heller kal two gånge om æ or i stejen for jen, så la dem da det. A hår æ medicin ståen derhenne."* For enden af stalden stod en lille tyr.

Jo, Pe´ Smedegaard fik som regel altid det sidste ord. I hvert fald i de historier, der huskes om ham. Måske er han tillagt nogle flere historier, end han kan tilkomme. Sådan som det jo tit går med folk, "der lever længe efter, at de er døde". I denne skildring af en farverig, vestjysk personlighed er det formentlig kun autentiske historier om Pe´ Smedegaard.

Peder Smedegaard er født i Smedegaard, Kytterupvej 11, Ulfborg Kirkeby den 7. februar 1872

Død af et slagtilfælde på Terndrup Sygehus i Lyngby Sogn den 1. oktober 1947. Begravet i Ulfborg.

Helligkilder på vores egn

Af Søren Smedegaard Olesen

Kilden i Madum Sande

Først i 1800-tallet troede folk i Vestjylland på helligkildens helbredende kraft. Helligkilder var ikke små bække. Det var vand, der sprang eller piblede ud fra jordens indre. Men man kunne ikke bare gå ud og bade i en helligkilde for en eller anden lidelse. Helligkilden var kun helbredende sankthansnat.

Hver egn havde sine helligkilder. I Husby og Nissum søgte folk gerne sankthansnat til kilden i Madum Sande – et par kilometer nordvest for Madum Kirke. I 1910 skrev præsten i Tim følgende i "Lille indberetning til Dansk Folkemindesamling":

"I Madum (Ulfborg Herred) har der været en helligkilde i Hellebjerg. Det var en sandbanke over en begravet mose, østen for hovedlandevejen. Da der var maar under kunne vandet holde sig deroppe. I Niels Kirkegaards moders unge dage (Frederik 6.s tid) kom de fra Husby og Nissum og overnattede i Madum med små børn for at bruge den hellige kilde. I halvfjerdserne tog ejeren Morten Holm klynen (mosetørv) op." Fortalt af samme Morten Holm, marts 1910.

Hedesøen i Madum Kommuneplantage

Da ejeren af Hellebjerget fjernede sandet og gravede mosetørvene op, forsvandt helligkilden i sin gamle form. Men efter et par ekspeditioner til det gamle Madum Sande lykkedes det for mig at finde stedet. Det ligger i Madum Kommuneplantage. På grund af tørvegravningen er helligkilden blevet til en smuk klit- eller hedesø. En nylig skovbrand har blotlagt området. Hellebjerget kunne nu kaldes Hellesø. Ved søens bred er der stadig enkelte spor efter sankthansnattens ritualer; knuste lerpotter.

Det kan virke som et gudsforladt område. Men den gamle kongevej gik tæt forbi Madum Kirke. En lokalkendt fortalte til Tang Kristensen, at Madum Sande opstod i 1700-tallet da tyre fra Vibholm og Bundgård løb sammen og sloges og derved blev sandet rodet op og begyndte at fyge. Da folk ikke fik sandet dæmpet, blev Madum Sande større og større og optager nu en tredjedel af sognets jorder, hvor før de bedste kornmarker var.

(Danske Sagn 3, s. 401-402)

Potteskår fundet ved bredden af hedesøen i Madum Kommuneplantage

Arnsbjergkilden

De få overlevende gårde i Lystlund i Ulfborg Sogn havde først i 1800-tallet et hjulspor ned til Nymølle ved Lilleåen, hvor de fik malet deres korn. Men sankthansnat gik turen ikke til møllen, men til helligkilden på gården Arnsbjergs mark tæt ved åen. I 1923 sendte læreren ved Råsted Østre Skole et lille brev til Dansk Folkemindesamling, hvor han skriver:

"På Arnsbjerg Mark i Raasted sogn, Ulfborg Herred, findes en kilde, hvis vand i gamle dage mentes at have lægedomskraft. Syge folk kom rejsende langvejsfra for Sankt Hansaften og nat at drikke af dens vand og bade sig dermed eller medtage det til hjemmeværende patienter.

Når folk sønder fra nævnte nat hentede vand fra kilden, skulle de over Lilleå med det, inden solen stod op. Det skete engang, at en mand var på vej over åen med adskillige flasker, som var fyldt med helligt vand. Mange syge ventede hjemme på det. Det var ved at blive lyst. Han ville da overbevise sig om, at alle flasker var fyldt. Til sin skræk opdagede han, at en af flaskerne var tom. Nu var gode råd dyre. Han fyldte imidlertid flasken med vand fra åen og tav ellers stille om sit uheld. Men den patient som modtog det uægte vand kom sig mærkeligt nok lige så godt som alle de øvrige patienter."

I 1950'erne foretog en anden lærer i Råsted en lille privat udgravning ved kilden. To spadestik nede fandt han en stensætning – 1,5 m bred og 60 cm høj. Midt i anlægget fandtes en større tragtformet åbning. Der mente han, at de i gamle dage tog det helbredende vand. Derefter dækkede han det hele til igen. (Dagbladet 10. august 1957)

Ejeren af området, gårdejer Niels Vad, fortalte i 1978 til en interesseret, at der i tilknytning til kilden blev afholdt marked. Samtidig var der på gårdens mark en lergrav, der leverede råmateriale til jydepotter. I det nærliggende Lystlund var der indtil ca. 1700 en lille landsby, hvor de fleste havde pottemageri som næringsvej. De kan i helt gamle dage have solgt deres potter sankthansnat ved kilden. Så var der penge til godsejeren.

Der er forskellige beretninger om, hvornår kilden tørrede ud. Muligvis kommer og går vandet. Da jeg var på en ekspedition til området i 2015, lykkedes det mig ikke at finde noget piblende vand, der strømmede ud fra jorden.

Røgindkilden

Få meter fra Røgind Bæk, umiddelbart nord for Røgind Kro, var der en helligkilde. En lokal student berettede i 1863:

"Ved Røgind Kro, en mil østen for Ringkøbing, findes en kilde, som for nogle år siden almindelig antoges at være hellig. Dens vand, mente man, var i stand til at helbrede syge; især var det godt for øjensygdomme. Disse helbredende egenskaber havde vandet dog kun, når det blev hentet St. Hansaften lidt efter solnedgang. Den der hentede det, måtte ikke sige et ord imens, da det så mistede sin kraft; men den måtte lægge ved siden af kilden en kobberskilling og en lille potte: Kobberskillingen som betaling for vandet, og potten skulle nisserne og andre troldfolk, som siden hen på denne aften kom til brønden, have at drikke af. For ikke ret mange år siden var troen på denne kilde så stærk, at folk kom kørende langt borte fra for at hente vand af den.

Endnu kan man under tiden St. Hansaften se en gammel mand eller kone komme med sin krukke på ryggen for at hente vand af helligkilden."

Beretningen er opbevaret i Dansk Folkemindesamling.

En dag kørte jeg til kroen for at finde kilden. Den var stadig piblende. I en grøft få meter fra bækken sprang en klar stråle ud af jorden. I gamle dage var det vel nærmest et sandflugtsområde ved en bæk.

Kjærgaardkilden i Timring

"Vest for Timring kirke i Ulfborg Herred ligger gården Kjærgaard, og på en bakkeside tæt ved gården findes en gammel helligkilde. Gamle Per Kjærgaard og hans hustru Mette Marie fortæller, at for en menneskealder siden kom syge folk til kilden og bade sig, ligesom folk bar deres syge børn derhen. Når den syge var badet, hvilket skete af en helt ny krukke eller potte, skulle denne sænkes i kilden. Den sidste som bar hendes barn derhen var en kone, som hed Margrethe og boede tæt ved gården. Barnet havde engelsk syge og blev badet i kildens vand, hvorefter moderen gravede en græstørv i nærheden og lavede et hul i, som barnet derefter blev trukket igennem. Desuden blev der hentet vand fra kilden til at døbe børnene med i Timring kirke. Nu er kilden ikke mere, men på stedet er jorden altid fugtig, selv i meget tørre somre og Per Kjærgaard siger, at hestene kunne nemt gå i bløde omkring stedet."

Denne indberetning blev indsendt til Dansk Folkemindesamling af Ingeborg Hjortsballe i Timring i 1924.

De døde kilder

I et sandflugtsområde mellem Dystrup og Lystlund skal der engang have været en helligkilde i det område, hvor badesøen nu ligger. Dens eksistens hviler på en gammel tradition i Ebbensgaardslægten. Mange gamle minder fra Ulfborgegnen er bevaret gennem Kirstine Kjærgaard, der var stammoder til den berømte slægt. Hun var født i Vester Damgaard i 1843. Hun blev gift med nabosønnen fra Ulfborg Kjærgaard. Hendes far købte Ebbensgaard af Ole Kirk til det unge par. Hun sendte en del lokale minder til Evald Tang Kristensen. Ved en omtale af en gammel kirke eller kapel i Lystlund fortæller hun: "Længere nede i heden er det et sted, hvor der har været en helligkilde." (Danske Sagn 3, 694)

Hendes efterkommer Kr. Ebbensgaard så som dreng kilden rinde.

En dag var jeg ude i terrænet med den lokalkendte Kristen Bro, tidligere ejer af Vester Damgaard. Vi kunne dog ikke længere finde det nøjagtige sted. Beliggenheden midt i et sandflugtsområde minder om kilden i Madum Sande. Neuling Sande, som det blev kaldt, var i 1700-tallet et øde sandblæst område. Men for flere hundrede år siden gik vejen op til tingstedet på Tinghøj tæt forbi. Op imod tingstedet lå og ligger Kongens Dass, hvor kongen vel har skidt. Kristine Kjærgaard må have viderebragt en lokal viden om fortiden, da kilden ikke længere blev besøgt indenfor mands minde på hendes tid, mens der stadig kom syge til kilden i Madum Sande.

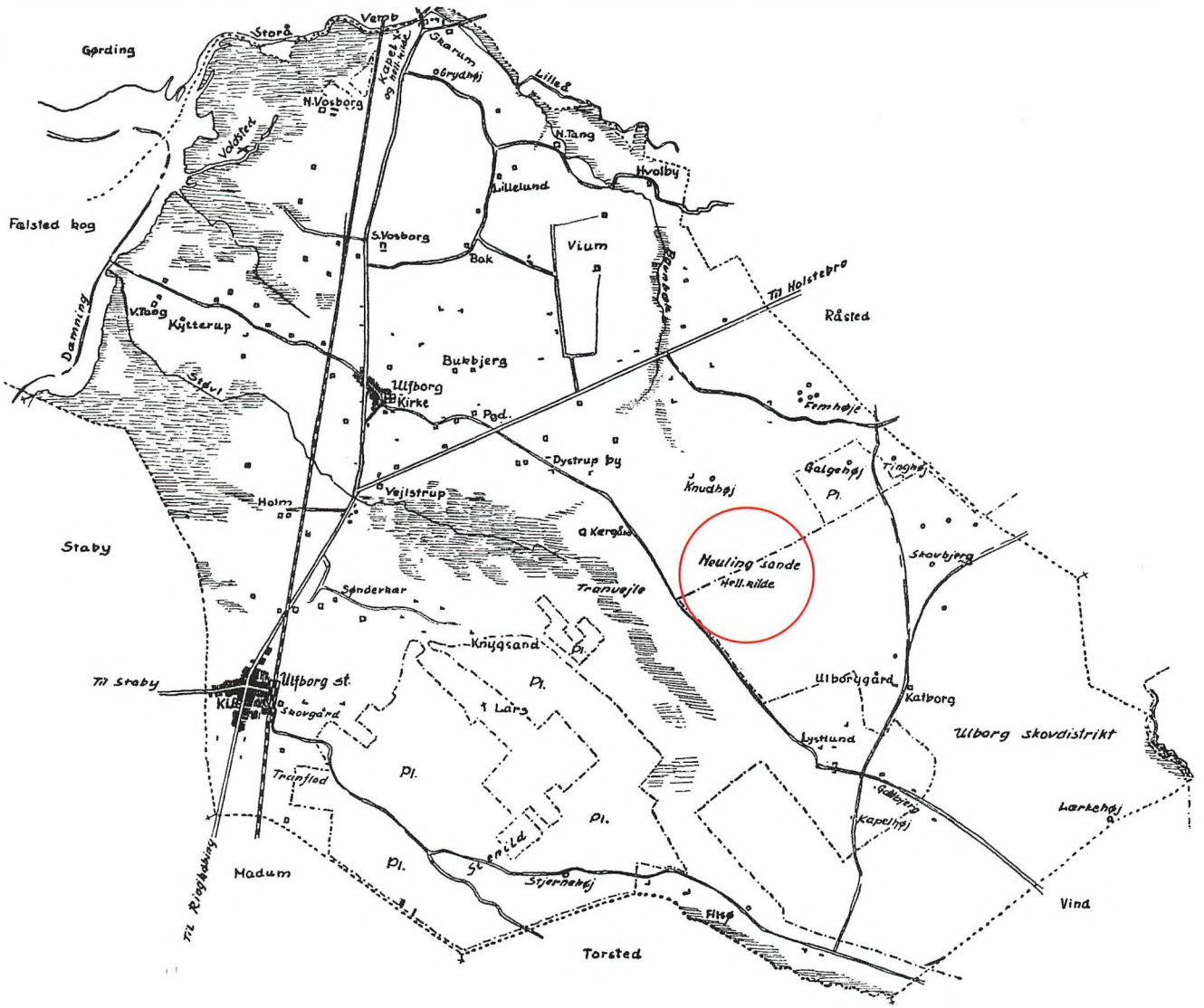

Kort over Ulfborg Sogn, hvor helligkilden i Neuling Sande er påført

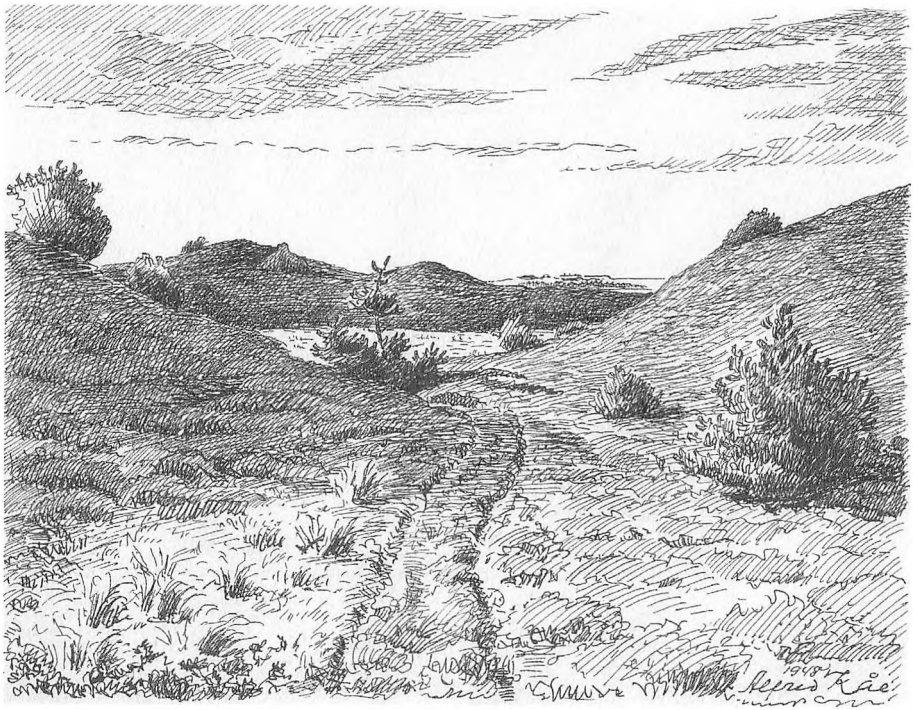

Kongens Bakke eller Kongens Das som stedet også blev kaldt. Tegnet af Alfred Kaae

Blindkilde i Vinding sogn

I Vinding Sogn ligger en gård, der hedder Blindkilde. Den er opkaldt efter en nærved liggende kilde. En dag tog jeg turen derhen. Området var ikke svært at finde, da det ligger lige bag ved gården. Selve kilden rinder stadig og findes i bunden af en dyb dal. Da jeg fandt kildevældet, sank jeg dog i mudder til hofterne.

I 1683 skrev præsten: *"Vandet i den er sødere og lifligere end i andre kildevæld, som Vinding bjerge omgivet, rundt plan med kirken midt i."*

Kun navnet antyder, at der engang har været en helligkilde.

Kilden i Skærum

Tæt ved Storåen i Skærum – tæt ved vejbroen – var der i den katolske tid en kendt helligkilde. Helligkilden udsprang på Tornebakken – også kaldet Munkebakke eller Kirkebakke. På toppen af bakken lå en kirke eller et kapel. På knap 150 kvadratmeter. Det var bygget i kamp- og mursten. Hele herligheden – kapel og kilde – var ejet af Tvis kloster. Berømte helligkilder var en stor indtægtskilde. Midt i 1500-tallet blev det købt af Knud Gyldenstjerne til Vosborg. I kapellet havde der i tilknytning til kildekulten været en helgenkult. Sandsynligvis viet til Vor Frue, Jesus moder.

Mariastatue fra Nørre Vosborg

På Nørre Vosborg blev der senere gemt en smuk Mariastatue med den lille frelser. Som stadig eksisterer og sandsynligvis stammer fra kapellet.

Knud Gyldenstjerne blev af kongen – Christian d. 3. – pålagt at rive kapellet ned på grund af *"afguderi og anden uskikkelighed".* Hvor lang tid helligkilden stadig blev besøgt vides ikke. Det tilknyttede kildemarked blev flyttet og lever stadig som Ulfborg Marked.

Kildens beliggenhed tæt ved Storåen er interessant. I området blev Storåen først i 1500-tallet kaldt Guden (Gujn). (O. Nielsens topografi om Hjerm og Ginding herreder s. 296)

Stine Kærgaard meddeler et sted om kilden ved Skærum: *"Ofte har man også førhen efter solnedgang kunne se en mand styrte sig fra Munkebakken ned i den store å under udråbet: "Tiden er kommet, men manden er ikke kommen."* (Danske Sagn 3, 984).

Det kan dog være åen, der har råbt. Fra bevarede folkeminder er det velkendt, at åer kunne kræve ofre.

Stine Kjærgaard fortæller også: *"Min bedstefar fandt det halve af Skærum kirkeklokke. Han plovede der omkring, og så plovede han den op. Bjælderne de har til deres kane i Damgaard, er lavet af den, de har sådan en fin klang."* (Tang Kristensen Danske sagn 3, 521)

Kanebjælder fra Vester Damgaard (tilhører Kr. Bro)

Wolles Kilde i Staby

I Staby var der muligvis en forladt kilde tæt ved Hasselbækken. Den lå i et i dag bevokset vådområde tæt ved gården Arbjerg. Der hvor vejen nu går ned til Kloster Havn. Dens eksistens hviler kun på gårdejer Kr. Larsen Vestergaards udsagn. Han ejede gården Vestergaard i Ulfborg og var måske den første lokalhistoriker på vores egn.

Ifølge Vestergaard blev den kaldt Wolles kilde. I hans drengetid kom han tit forbi den, når han var ude at fiske ved fjorden. Han så den som en kilde, der var opkaldt efter den norske helgenkonge Olav den Hellige. Havde Vestergaard ret må den have været en del søgt i den katolske tid. På grund af foretagne ændringer i terrænet svandt den ind og "der er nu kun en våd plet i bunden af den fordums dam." (Hardsyssels Årbog 1927, s. 162)

En kilde i Torsted

Også i Torsted har der tidligere ligget en helligkilde ved Helligkildebakke. Den lå overfor præstegården på Tim Å's nordside. Den var dog allerede gået af brug i 1766. Da skrev præsten om kilden: *"Hvoraf rudera (rester) endnu kan ses ved hvilken mange, næst guds hjælp; er bleven hjulpne, men skal være kommet af brug formedelst misbrug, idet umælende kreaturer skal dertil være bragt for i lige måde at hjælpe."* (August F. Schmidt i artikel i Dagbladet 1923)

Da jeg var i området, piblede der stadig en smule vand ud fra Helligkildebakken.

Ritualer

Visse skikke var almindeligt udbredt landet over sankthansnat ved kilderne.

I Vestjylland blev helligkilden i 1800-tallet altid besøgt midsommernat. I Østjylland kunne det være Valborgsnat, natten før første maj.

Besøget skulle foregå i stilhed. Man måtte ikke hilse på nogen, når man drog til kilden, og man skulle gå tre gange rundt om kilden og tage vand tre gange. Midsommer morgen skulle man bøje sig tre gange mod solens opgang. Springe tre gange over kilden (svært hvis man gik med krykker), og bøje sig tre gange over kilden.

Lerpotterne spillede en vigtig rolle ved kilderne. Det hellige vand skulle tages i en ny potte, der aldrig havde været brugt før. Derfor købte man en ny potte ved kilden af en pottemand. Det bedste var, hvis den syge ikke selv tog vandet, men lå lidt væk fra kilden, mens vandet blev hentet af slægtninge.

Man drak af vandet mod indvendige sygdomme, klædte sig af og vaskede sig med vandet mod udvendige. Det gamle tøj blev liggende og nyt tages på. Kæltringer og tiggere tog det gamle. Stokke og krykker kastes bort eller lægges i en nærtliggende kirke.

Der kunne rejses små kors, hvor klude hængtes til minde om helbredelsen. Når den nye potte var brugt, blev den kastet og knust ved kilden. Ingen måtte bruge lerpotten igen. Til sidst ofrede de syge til kilden. Der blev kastet mønter i kilden, blomster, knapper, skeer eller æbler.

Man sov ved kilden og tog hjem ved solopgang.

(Bygger på August F. Schmidt: Danmarks Helligkilder 1926)

Kildernes beliggenhed

Der tegner sig et billede af, hvor kilderne lå i vores område. Det almindelige var tæt på en å eller bæk. Ved Røgind Bæk, ved Hasselbækken, ved Lilleåen, ved Storåen eller ved Tim Å. Hvad det skyldes er svært at vide? Var det simpelthen der, hvor flest kildevæld piblede eller er der en kulturhistorisk grund til det?

Enkelte kilder lå dog i ellers øde sandflugtsområder som i Madum Sande eller Neuling Sande mellem Dystrup og Lystlund.

Reformationen og helligkilderne

Da landet blev kristnet for 1000 år siden, blev de mest besøgte helligsteder knyttet til en helgen. Således måske helligkilden i Skærum til Jomfru Maria.

Mange religiøse skikke blev forbudt med reformationen. Således også helligkildebesøg, der var knyttet til helgenkulten. Men alle de utallige andre overlevede og nye opstod.

Ifølge præsterne var det nu Gud, der var aktiv i kilderne.

Den store sammenhæng

Folk besøgte kilderne i store flokke sankthansnat. Den magiske solhvervsnat, hvor bålene blev tændt. Om end det her på egnen må have været svært at finde træ. Sankthansnat var også duggen i græsset på kirkegården livgivende. Hvorfor det var almindeligt at brede sengetøjet ud på kirkegården denne nat. Derefter var det godt at ligge i. Kun denne nat var kilden i Madum Sande så hellig som kirken og kirkegården.

Det er muligt, at denne sammenknytning mellem solhverv og det livgivende pegede helt tilbage til bronzealderen. Fra bevarede helleristninger vides det, at vore forfædre dengang tilbad solen. Kildebesøgene midsommernat kan derfor meget vel have været en levende rest af denne ældgamle solkult bevaret gennem årtusinder.

Beretningen om Røgindkilden fortæller at kildebesøget ebbede ud efter 1850 på vores egn. Gammellivet blev kastet på møddingen. Der opstod et stort kulturelt tomrum.

Lærkeshåb en gård i Bur

Af Anne Marie Sørensen, Ejvind Christiansen, Lilly Okkerstrøm og Britta Christiansen

En fortælling om vores barndomshjem Lærkeshåb i Bur, som nu har været i familiens eje i fire generationer og en af de få gårde i Bur, hvor der stadig er animalsk produktion.

Gårdens ejere

Lærkeshåb blev bygget af Anders Lærke i 1892, og heraf navnet Lærkeshåb. Gården blev solgt videre til Jens Chr. Rokkjær i 1893 for 2.000 kroner. Jens Chr. Rokkjær var ikke myndig i 1893, og derfor underskrev Mads Burgaard som kurator for ham.

Senere solgte Jens Chr. Rokkjær gården til Jens Kristian Jensen, Børsting for: *Købesum 2.900 kroner heraf 700 kroner for løsøret.* Gården udgjorde:

Lærkeshåb, Gedmosevej 5, Bur ca. 1910

Hartkorn 1 skjæppe ¾ album – gammel skat 1 krone 34 øre – præstetiende 1 ¾ tønder rug, med påstående bygninger – mur- og nagelfast inventar, avl og afgrøder. Gjødning og ildebrændsel, samt en del besætning og inventar. Køberen overtager den årlige arvefæsteafgift til "Herlighedsejeren" på Nr. Vosborg 1 krone 99 ører, hvilket i 25 år udgør 49 kroner 75 ører og recognition ved ejerskifte udgør det dobbelte ved ejerskifte af arvefæsten.

Familien som i 1899 købte Lærkeshåb solgte den i 1913 til vores bedstefar Niels Clemmensen Christiansen for 7.000 kroner. Indeholdt i prisen var udgiften til kastning af en fælles grøft, andelen vil dog ikke overstige 40 kroner. Niels C. Christiansen blev gift den 12. december 1913 med Ane Marie Jacobsen Sittrup fra Sdr. Nissum. De fik fire børn: Ane 1914, Peder 1916, Andreas 1923 og Johannes 1929.

Lærkeshåb 1951

I 1950 hørte der 27 tønder land til gården, der blev senere tilkøbt 13 tønder land. I 1950 var der ca. 25 kreaturer og 2 heste.

I 1954 videresolgte Niels Clemmensen gården til sønnen Andreas Christiansen, og Marie og Niels flyttede til Nr. Felding. Niels døde i 1968, 80 år gammel og Marie flyttede tilbage til Lærkeshåb i 1970, hvor hun døde i 1975, 86 år gammel.

Andreas Christiansen blev i 1948 gift med Lis Christensen fra Trabjerg, og de arbejdede sammen i Lærkeshåb hos Marie og Niels, indtil de overtog gården i 1954. De gav 55.000 kroner for

Niels og Marie Christiansen sammen med barnebarnet

Den gamle lade og halvtag, hvor der stod køer

gården. Der blev foretaget en del udvidelser af bygningerne i deres tid.

De fik fem børn: Anne Marie 1948, Ejvind 1949, Lilly 1953, Bjarne 1960 og Britta 1963.

I 1975 købte sønnen Ejvind halvpart i begge gårde (Lærkeshåb og Kjærsgaard), og de drev derefter gårdene i fællesskab indtil 1990, hvor Ejvind købte den sidste halvdel.

Ejvind blev i 1973 gift med Johanne Poulsgaard. De boede på Kjærsgaard indtil 1990, hvor de flyttede til Lærkeshåb efter, at de havde overtaget hele ejerskabet af gårdene.

De fik fire børn: Anders født 1975, Dorthe 1977, Martin 1981 og Helene 1986.

Den 1. juli 2006 solgte Ejvind Lærkeshåb videre til sin søn Anders, som indtil da havde boet på ejendommen Skadkjærvej 3, som han havde købt i 2000. Johanne og Ejvind købte stedet af Anders og Lene, og jorden blev lagt under Lærkeshåb.

Anders blev i 2004 gift med Lene Bjerregaard, og de har sammen fire børn: Anne Sofie 2005, Oskar 2007, Karl 2010 og Camilla 2012.

Gårdens drift gennem tiderne

Lis og Andreas Christiansen, som overtog Lærkeshåb i 1954, begyndte med 15 køer, 4 søer, 20 smågrise og noget fjerkræ.

Lærkeshåb, ca. 2002

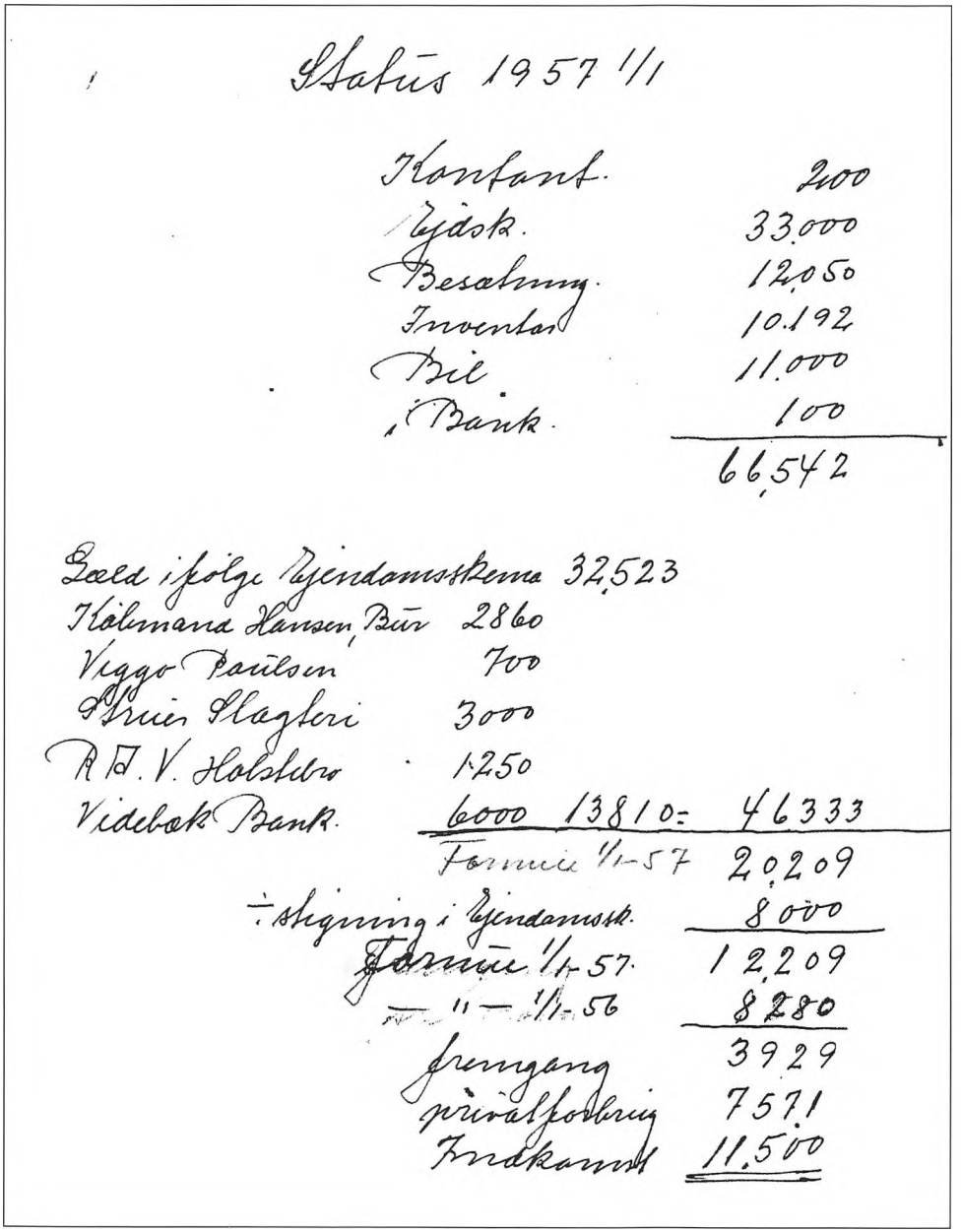

Status 1957 1/1

Kontant.	200
Kvæk.	33.000
Besætning.	12.050
Inventar	10.192
Bil	11.000
Bank.	100
	66.542

Gæld ifølge Ejendomsskema 32.523

Kalmara Hansen, Bur	2860		
Viggo Paulsen	700		
Bruun Slagteri	3000		
R.D.V. Holstebro	1250		
Videbæk Bank.	6000	13810=	46333
Formue 1/1-57			20.209
÷ stigning i Ejendomsv.			8000
Formue 1/1-57.			12.209
— " — 1/1-56			8280
Fremgang			3929
privatforbrug			7571
Indkomst			11.500

Da det var knapt så kompliceret at lave regnskab

Andreas Christiansen

Der var hønsehus på loftet, og Lis havde i hele ejertiden en del høns, hvorfra æggene i starten blev leveret ugentlig til Købmand Hansen i en kasse, hvor der blev leveret købmandsvarer til gengæld. Da det ophørte, solgte hun kun til naboer og bekendte.

Lis og Andreas byggede i 1969 nyt stuehus og året efter flyttede vores 80-årige bedstemor Marie tilbage til Lærkeshåb efter, at hun var blevet enke. Hun hjalp lidt til i husholdningen. Opvasken og kartoffelskrælning var hendes domæner, og hun var også barnepige for de to små, for da var de tre store flyttet hjemmefra. Hun var der altid for os, når vi manglede én. Hun gik mange ture i omegnen, altid fulgt af en hund og et par katte og de børn, som var hjemme. Hun hjalp også os børn med lektierne og læste højt for os af blandt andet H.C. Andersens eventyr.

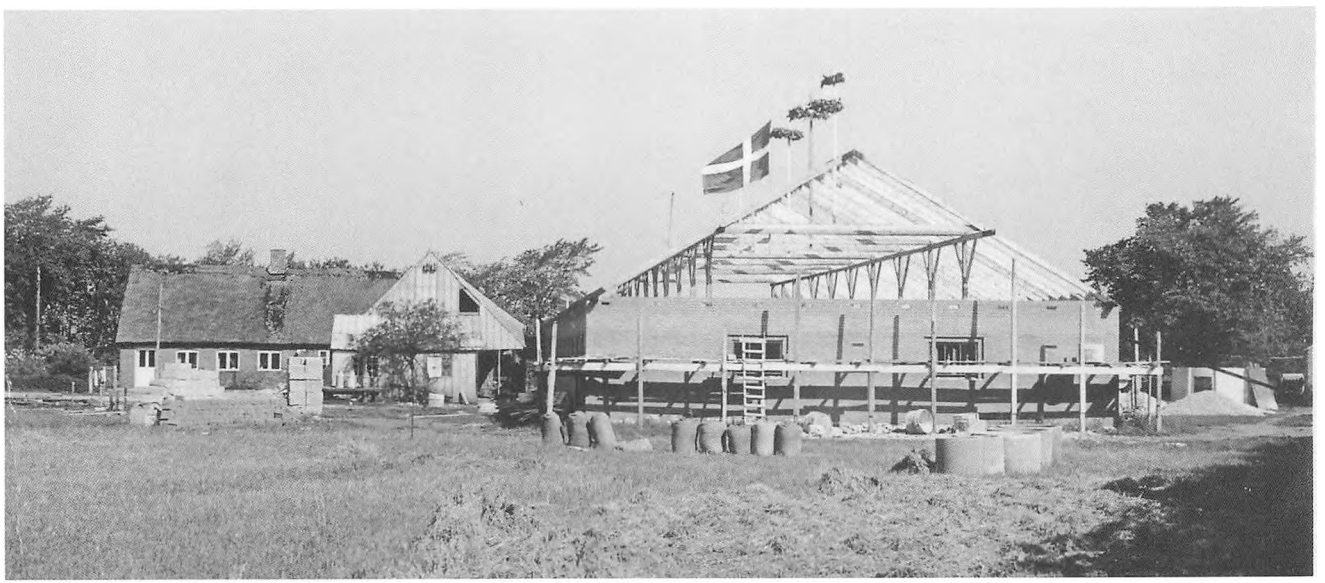

I 1959 blev der bygget en ny kostald, hvor der blev plads til 18 køer, kvier og slagtesvin. Grisene i den ene side af stalden, en række med køer, og en anden række med kvier/tyrkalve. Byggesummen for stalden var 52.000 kroner

I 1971 købte Andreas ejendommen Kjærsgaard, Tangsgaardsvej 10, som blev drevet sammen med Lærkeshåb.

I 1973 blev der i Lærkeshåb bygget en ny sostald med plads til 36 søer, hvor sønnen Ejvind startede en soproduktion op, tidligere havde der ikke været ret mange søer på gården. Der blev også lavet et udmugningsanlæg. I forbindelse moderniseringerne blev Ejvind medejer af gården.

Der blev i årene efter udvidet med en lade og en ungdyrstald til kvierne.

I 1991 solgtes bygningerne på Kjærsgaard videre, og Lis og Andreas flyttede til deres nybyggede hus, Bygaden 22, i Bur. Huset blev bygget på en grund, som Andreas havde købt allerede i 1973, fordi han gerne ville bo med udsigt over mergelgravs-søen.

I 2004 solgte Ejvind køerne fra gården, og han byggede en ny svinestald til slagtesvin. Gården blev nu udelukkende drevet med slagtesvineproduktion og markdrift.

Ejvind og Johannes' søn Anders og svigerdatter Lene driver ejendommen i dag. Anders købte i 2008 en ejendom på Moesgaardvej i Ulfborg, men efter en jordfordeling i 2012, fik han jord på Øgelstrupvej i Råsted i stedet.

Anders har i 2013-14 bygget yderligere en stald til slagtesvin, og de gamle bygninger er alle lavet om til slagtesvin. Der er en årlig produktion på 11.000 slagtesvin på gården.

Fra v: Britta, bedstemor Marie og Bjarne, 1970

Produktionsgrundlag

	2010	2011	2012	2013	2014
Antal DE godkendt	209,90	209,90	0,00	0,00	0,00
Areal					
Dyrkbart areal ejet, ha	98,00	98,00	98,00	133,00	133,00
Dyrkbart areal forpagtet, ha	47,00	61,00	86,00	99,00	99,00
Dyrkbart areal i alt, ha	**145,00**	**159,00**	**184,00**	**232,00**	**232,00**
Jordbonitet, ha					
JB 2 og 4 finsand	145,00	159,00	184,00	232,00	232,00
Mark, ha					
Vårbyg	71,07	69,00	86,00	135,00	135,00
Hvede	50,52	40,00	40,00	50,00	50,00
Triticale	15,14	35,00	35,00	25,00	25,00
Rug	0,00	15,00	23,00	22,00	22,00
Høstudbytter pr. ha.					
Vårbyg, hkg	50	59	58	44	50
Hvede, hkg	65	70	73	70	65
Triticale, hkg	50	51	57	80	80
Rug, hkg	0	60	52	55	41
Svin					
Antal slagtesvin produceret	10.938,0	10.468,0	10.583,0	10.577,0	14.143,0
Slagtesvin					
Antal slagtesvin solgt	9.533,0	10.922,0	10.690,0	10.432,0	12.935,0
Kr. pr. solgt slagtesvin	828,0	888,0	993,0	1.024,0	943,7
Slagtevægt pr. solgt slagtesvin	80	80	83	82	85
Kr. pr. kg. slagtet vægt	10,4	11,1	12,0	12,5	11,1
Kr. pr. indsat smågrise	363,0	363,0	439,0	452,0	418,4
Gns.vægt indkøbte smågrise 16-30 kg	31	31	30	30	30
Pct. døde slagtesvin	2,4	3,4	1,0	6,6	1,9

Samarbejde i generationer

Der har altid været et godt samarbejde mellem generationerne i Lærkeshåb. Først arbejdede vores bedstefar og far sammen i nogle år, inden vores forældre overtog gården. På dette tidspunkt var der ikke meget plads i stuehuset i Lærkeshåb, så det har krævet noget af alle parter, at leve sammen under samme tag. Udover fire voksne var der kommet tre små børn til. Selv efter at bedstemor og bedstefar var flyttet til Nr. Felding, kom de tit og hjalp på gården. Bedstefar kom cyklende til Bur, når han så var færdig med arbejdet, cyklede han hjem igen.

Vores forældre havde i starten hjælp på gården. Først havde de en karl, senere blev det til daglejere. Vores mor har altid hjulpet til på gården. Hun har malket hver dag, hakket roer og hjulpet til i høst. Vi børn har også altid fået lov at hjælpe til. Helt fra små har vi hjulpet, både i marken og i stalden. Om lørdagen efter skolegangen stod den på rengøring i stuehuset og fejning af pigsten på gårdspladsen.

I høsten hjalp alle til. Selv efter at de ældste børn var flyttet hjemmefra, kom de hjem sammen med deres familier for at hjælpe med at køre halm. Det var noget af et arbejde at få det hele til at gå op. Nogle skulle læsse halm på vognen i marken, én skulle køre frem og tilbage fra stalden og ud i marken, nogle skulle læsse halm op på høloftet, som var over stalden, og nogen skulle lægge på plads på loftet. Ejvind havde gerne et ekstra hjul til halmlæsseren, for arbejdet måtte ikke gå i stå sådan en dag, hvor der var folk nok hjemme til at tage fat. På en god dag kunne der køres ca. 2.000 baller ind. Der skulle bruges i alt 16.000 baller på et år.

Alle de folk skulle også have noget at spise, så vores mor havde nok at se til.

Som tidligere nævnt blev Ejvind medejer i 1975, og samarbejdet fungerede indtil 1990, hvor han overtog ejendommen fuldt ud. Efter at Ejvind blev alene om arbejdet, fortsatte Andreas med at komme hver dag. Indtil køerne blev sat ud, hentede han grønt til dem, da det skulle hentes længere væk. Ellers var han alt-mulig-mand, og han fortsatte med at komme hver dag, indtil han døde i år 2000. Det gjorde hans pensionisttilværelse indholdsrig, og han nød at være en del af landmandshvervet.

Da Ejvind solgte Lærkeshåb til sin søn Anders, tog han arbejde udenfor bedriften. Han havde lidt ammekøer på sin nye ejendom, derudover var han også hver dag på Lærkeshåb for at hjælpe. Om foråret kunne det godt være lidt hårdt med to jobs. Til sidst blev han fuldtidsansat hos Anders. Nu hjælper han efter behov i bedriften, men omvendt kan han ikke undværes.

Så man kan kun sige, at der har været samarbejde imellem generationer på Lærkeshåb.

Ferie

Da de ældste af os var små, var der ikke noget, der hed ferie. Det kunne kun blive til en eftermiddagstur til stranden. Engang det år, hvor kostalden blev bygget (byggeriet foregik i fritiden sammen med et par murersvende), havde far lovet os en tur til stranden, men han skulle lige vaske forruden på bilen, inden vi kunne køre, og ak og ve, så

kom der gæster (nogle gamle familiemedlemmer), vi kan endnu huske, hvor skuffede vi var. Aldrig mere skulle forruden vaskes, før vi kørte.

Efterhånden blev vi så store, at vi med opsyn af bedstefar Niels kunne klare røgtning og malkning selv. Så kunne far og mor tage på ferie, den første ferie de var på var tre dage til Harzen sammen med et par gode naboer. Derefter var de flere gange i Norge og Sverige, og da passede vi børn også bedriften.

Den skik forsatte i næste generation, hvor Ejvinds børn også har passet bedriften, mens Johanne og Ejvind var på ferie, og nu var det hans far Andreas, der havde opsyn med, at tingene blev gjort, som de skulle.

Der var liv og glade dage i Lærkeshåb, når de "gamle" var på ferie! Det var derfor ikke godt, hvis vores forældres ferie af en eller anden grund blev afkortet, for så skulle der ryddes op i en fart.

Efter at bedstemor Marie flyttede tilbage til gården, var hun der til at lave mad til os. Vi kunne godt larme, for hun tog bare høreapparatet ud, så generede det hende ikke.

Historier fra Lærkeshåb

Førhen boede kontrolassistenten på gården, når han var der for at kontrollere mælkeydelser. Det benyttede man sig af, for han kunne jo også godt være barnepige den aften, hvor han overnattede på gården. Han passede os tre store, og for det meste havde vi et rigtigt godt forhold til dem.

Bækken var en yndet legeplads for os børn, men det kunne også gå galt. En gang faldt en af de små i, og naboens børn stod på den anden side og grinede, det var ikke sjovt! De to store skulle sørge for at den bette kom hjem og fik tørt tøj på, uden at mor opdagede det. Vi badede ikke, vi soppede kun. Det var ikke så dybt, at man kunne drukne,

Lis klar til en køretur sammen med børnene Ejvind, Anne Marie og Lilly, 1958

derfor var der *ingen* opsyn med os. Vandet var meget koldt, og vi havde aldrig badetøj på, så det hændte at tøjet blev vådt. Men pyt, det blev tørt igen.

Ejvind fik engang et kastanjetræ af Åge Pedersen. Han plantede det i Lærkeshåb på hjørnet, hvor man kører ind på gårdspladsen. Det var det første kastanjetræ på gården. Den groede godt indtil hans bror Bjarne, som var 5-6 år, fik øje på den. Han syntes godt, han kunne bruge toppen til et eller andet, så den tog han. Ejvind blev gal i skralden, men sket var det. I dag står der et prægtigt kastanjetræ med syv stammer.

Da vi var børn, brugte vi kyllingehuset som legehus, vi legede købmand med ukrudt som salgsvare, vi legede far, mor og børn, man måtte gøre lige, hvad man havde lyst til. Vores børn brugte også huset til mange forskellige gøremål, havde bål udenfor huset, kogte kartofler i sølvpapir i bålet.

Hang gamle billeder op og pyntede op med forskellige ting, som man havde fået inde hos bedstemor.

Tænk et sted hvor ingen voksne blandede sig i, hvad man lavede. Det var det bedste sted på jorden!

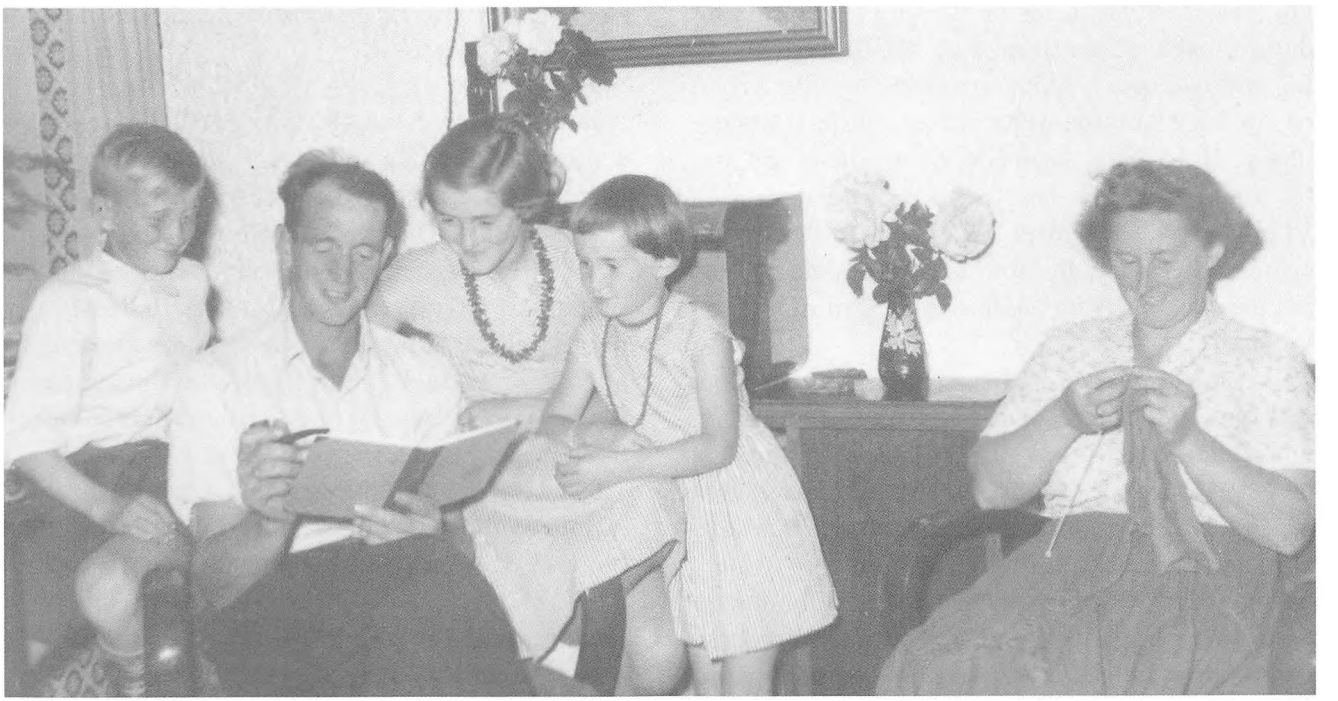

En hyggestund til ære for fotografen. Fra venstre: Ejvind, Andreas, Anne Marie, Lilly og Lis, 1959

Gæstfrihed

Der kom altid mange mennesker i vores barndomshjem, og der var altid et måltid mad, ligegyldigt hvornår folk kom. Far og mor var yderst gæstfri, der har altid været plads til store som små.

Da mor og far jo havde fars fødegård, fik de ofte besøg af familien, som jo havde været vant til at besøge vores bedsteforældre på gården.

Dette medførte altid stor ståhej, da der skulle ryddes op og ordnes alle steder. Fars moster Andrea fra Hornslet meldte familiens ankomst fjorten dage før, de ankom, så de var sikker på, at alt var i orden. Andrea og Jeppe samt deres datter ankom standsmæssigt i lejet bil med chauffør. De besøgte først vores bedsteforældre i Felding, derefter ankom de til mor og far til frokost. Efter frokost blev gården inspiceret i alle kroge, og alt blev kommenteret. Efter kaffen fortsatte turen til Lemvig, hvor de overnattede på hotel for at fortsætte familiebesøgene dagen efter. Vi børn så altid frem til at få besøg af dem, da vi syntes, det var utrolig sjovt og spændende, at man ankom med chauffør og havde ham til rådighed i to dage.

Fra Slagelse fik vi ofte besøg af fars moster Dagmar og hendes mand Tage. De kom dog altid uanmeldt, så der var ingen forberedelse der. Tage gik meget på jagt, så de ankom ofte, når harejagten gik ind. Når han gik hen for at se efter en hare, så kom han næsten altid tilbage med en.

Fars kusine Hjørdis fra Schweiz og hendes familie har også nydt godt af vore forældres gæstfrihed. Mange gange har de besøgt os og boet i Lærkeshåb. Hjørdis kom ofte alene, og om sommeren sendte hun sine børn på besøg i Danmark. De kom så med toget fra Schweiz, og vi skulle hente dem på stationen.

Fars bror Johannes og hans kone Saga boede på Gotland. De kom altid om sommeren og indlogerede sig i ca. fjorten dage. Johannes og Saga var vant til at gå sent i seng, så de underholdt mor og far til langt ud på natten. Saga var finne, så vi kunne ikke forstå hende, og derfor var hun ekstra spændende for os børn.

Efter at vi er blevet voksne, kan vi dog godt se, at det må have været hårdt for vores forældre med alle de gæster, samtidig med at de havde de dagligе gøremål på bedriften. Dog nød de det alligevel, så gæsterne altid følte sig velkommen hos dem.

Slagtedag

Når vi fik slagtet en gris, var det hjemmeslagter Jepsen fra Naur, der udførte arbejdet. Det var en hel dags arbejde, når vi fik slagtet, for hele grisen skulle bruges. Alle skulle hjælpe til; kødhakkeren skulle drejes, der skulle røres i blodet til blodpølse og pakkes pakker til frysehuset på Tangsgårdvej, hvor vi havde et par hylder. Først blev kødet pakket ind i pergamentpapir og derefter i brunt papir. Da det ikke var meget plads, vi havde i frysehuset, fik vi også røget flæsk hos slagteren i Vemb.

Der blev kogt blodpølse i gruekedlen og renset tarme til medisterpølser. Især glædede vi os til blodpølsen, som vi spiste med sirup eller sukker.

Store vaskedag

Når der skulle vaskes storvask, lejede vi en vaskemaskine af cykelhandler og kioskejer Åge Peder-

sen fra Bur. Åge kom med vaskemaskinen efter sin bil. Den kørte på hjul og blev skubbet ind i malkemaskinrummet. Så begyndte den store vaskedag. Der skulle først varmes vand i gruekedlen til vaskemaskinen, derefter kom tøjet i vaskemaskinen. Derefter blev tøjet skyllet i koldt vand i nogle zinkbaljer, og til sidst vred man det i vridemaskinen for at få vandet af tøjet.

Haven

Vores mor har altid været meget glad for blomster. Hun elskede at gå i sin have, pusle om blomsterne og holde orden. De fleste ting ordnede hun selv, men en gang imellem måtte hun bede om hjælp, hvis planterne var blevet for store til, at hun selv kunne flytte dem. Da vores forældre boede i Lærkeshåb, anlagde mor en stor blomsterhave, og

Lærkeshåb 2016.

desuden havde hun en stor køkkenhave, så hun var selvforsynende med frugt og grøntsager.

Da de flyttede til Bur by som pensionister, blev der igen anlagt en flot have med udsigt ud over Bur sø/mergelgrav. Denne gang var vores far mere med i planlægningen og i arbejdet, men da haven først var anlagt, var det igen vores mor, der puslede om planterne.

Rygterne om mors flotte have gik vidt omkring, og det resulterede også i, at haveselskabet overtalte mor til at holde åben have nogle gange.

Dette er blot nogle af de historier, som er dukket op i vore erindringer, da vi gennemgik vores forældres papirer efter deres bortgang.

Vi søskende har derfor skrevet denne fortælling i kærlig erindring om vore forældre og vores barndomshjem samt om de oplevelser, vi havde der.

Industriarealet i Ulfborg gennem 45 år · 1971-2016

Af tømrermester Eli Vium Nielsen

Forord

Artiklen om Industriarealet i Ulfborg er skrevet efter opfordring fra lokalhistorisk arkiv.

Jeg har selvfølgelig tænkt en del over, hvad form en sådan artikel skal have? Jeg er kommet frem til, at den skal tage udgangspunkt i min kones og min bopæl på Industriarealet, dog uden at det skal være en selvbiografi. Når det er et tidsrum på 45 år, der er valgt, er begrundelsen, at vi tilflyttede Industriarealet i oktober 1971, og nu skriver vi 2016 – altså 45 år.

Jeg takker alle, der har hjulpet med oplysninger m.v. Jeg vil også gerne beklage, hvis jeg er kommet med forkerte oplysninger eller skulle være kommet til at træde nogen for nær. Det er i så fald ganske utilsigtet.

Oversigtstavlen er ikke helt ajourført

Indledning

Industriarealet i Ulfborg er et område, der af kommunen er udlagt til industriformål. Arealet afgrænser sig mod nord af Torstedvej, mod vest af Ringkøbingvej, mod øst af jernbanen og mod syd af en lille plantage, som kaldes Spillemandsplantagen.

Da Industriarealet var ved at være udbygget, forlængede kommunen Industriarealet mod syd mellem jernbanen og Spillemandsplantagen, således at der ligger erhvervsarealer og venter på nye virksomheder. Det har dog vist sig, at næsten alle virksomheder gerne vil have en form for synlighed, og den sidst udlagte industrijord ligger lidt gemt, så det fremmer desværre ikke køberinteressen. I kommunen ville man gerne have fortsat udstykningen langs Ringkøbingvej, men da der i Spillemandsplantagen er fredskovspligt, kunne man ikke få lov til at udstykke denne.

Efter sigende kan det tillades at flytte en fredskovspligt, hvis man tilplanter et areal, der er dobbelt så stort, som det areal man nedlægger, men det gik åbenbart ikke i dette tilfælde.

Kommunen har for nylig lokalplanlagt et område syd for Spillemandsplantagen ud mod Ringkøbingvej til motorsport. Dette er dog ikke kommet i gang endnu på grund af manglende investeringsmidler.

Industriarealet vejbetjenes med indkørsel fra Torstedvej mod nord og fra Ringkøbingvej mod vest. Alle boende på Industriarealet har postadressen Industriarealet. Eksempelvis boede vi på *Industriarealet 2.*

Der er dog en enkelt undtagelse, idet den største virksomhed på Industriarealet mod nord har postadresse til Torstedvej.

De to indkørselsveje til Industriarealet samles i en sløjfe i den sydlige halvdel og med en blind vej langs det ubebyggede industriareal mod syd.

Formålet med Industriarealet har selvsagt været at samle erhvervsaktiviteter, således at støj – røg og møg blev adskilt fra boligområder. Dette er i stor udstrækning også lykkedes, idet de virksomheder der tidligere var spredt i byen, eksempelvis håndværksvirksomheder, maskinhandler og maskinværksteder med m.m. nu er beliggende på Industriarealet.

I Ulfborg Stationsby er der, på nær nogle enkelte, næsten kun erhverv i den nordlige ende neden for viadukten bestående af Ulfborg Cementstøberi, JCB entreprenørmaskiner, Ulf Gad`s autoværksted og Toves Rengøring.

Ellers er virksomhederne samlet på Industriarealet.

Min tidligere bemærkning om en adskillelse af bolig og erhverv er selvfølgelig kun en overordnet betragtning, idet man for en stor del af Industriarealet har tilladt bolig i tilknytning til virksomhederne. Begrebet "portnerbolig" har været brugt, men i store træk tror jeg ikke, det blandede bolig/erhverv giver problemer. Når det ikke har givet de store problemer, er det selvfølgelig også, fordi vi (desværre) ikke har de store tunge industrier på Industriarealet.

Jeg synes godt, man kan betragte Industriarealet som lidt af et fristed, forstået på den måde at

en del aktiviteter der vanskeligt kan udføres i et boligområde, nemmere kan udføres på Industriarealet.

Begyndelsen

Vi startede tømrerforretning i Holstebro i 1969 i lejede lokaler. Efter 2½ år ville vores udlejer sælge, vi måtte derfor enten købe – eller flytte. Vi købte da et lille savværk i Ulfborg, hvor der også var en bolig tilknyttet. Vi flyttede derfor tømrerforretningen til *Industriarealet 2 i 1971.*

På savværket lavedes bl.a. trækasser til GASA; og der blev savet bygningstømmer.

Ved købet af savværket fulgte der en forkøbsret til 1 tdl. af kommunens grund syd for ejendommen til 1,75 kr. pr. m2. Denne forkøbsret udnyttede vi i 1973.

Vi drev tømrerforretningen indtil 2006, hvor vi afhændede den til Peter Nørfjand. Vi ejer dog fortsat bygningerne, og udlejer værkstedet til Peter Nørfjand, der dog her i 2016 er gået konkurs. Beboelsen lejes ud til skiftende lejere.

Da vi flyttede til Industriarealet i Ulfborg, var der ialt kun 5 virksomheder på Industriarealet. Det var møbelfabrikken Hundevad & Co., *Torstedvej 8,* hvor vi fik meget forbindelse med Bent og Aage Hundevad, idet vi i den tid, de havde fabrikken, havde tømrerarbejdet på fabrikken.

Der skete rigtig meget på denne fabrik i de følgende år. Og der blev tilbygget adskillige haller.

Eli Viums tømrerforretning. Svende, lærlinge og fejedreng, ca. 1985

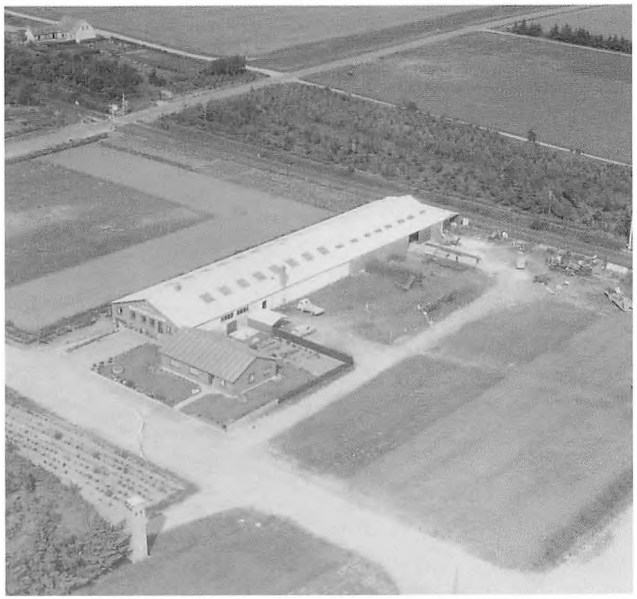

Alfred Christensens Maskinfabrik, 1962

Hundevad´s møbelfabrik var kendt for deres kvalitetsmøbler "HU-Reoler" og var i en del år kommunens største arbejdsplads.

På *Industriarealet 3*, der var ejet af Alfred Christensen, fremstilledes frontlæssere under navnet Chief samt redskaber til disse. Frontlæsserne var populære, så der blev udvidet og bygget til.

Læsserne blev solgt over hele landet og i et vist omfang også eksporteret.

Alfred Christensen var/er en initiativrig person, hvor der ofte ikke er langt fra ord til handling.

Han har betydet meget for Industriarealet og vil blive nævnt senere i denne artikel.

På *Industriarealet 5* havde der også været et savværk, men i 1971 var det en virksomhed, ejet af Ejler Jensen og Ejgil Bro, der fremstillede halvfabrikata og forskellige dele til Hundevads møbelfabrik. Ejgil Bro arbejdede på Hundevads møbelfabrik, mens Ejler og begges hustruer samt nogle enkelte medarbejdere arbejdede på denne virksomhed. Det var jo vores genboer, så vi kunne iagttage deres færden. Flinke mennesker og udprægede B mennesker, idet de ofte arbejdede til langt ud på aftenen, til gengæld blev det ofte langt op på formiddagen, før de mødte den næste dag.

Den 5. virksomhed der var på Industriarealet i 1971, var Stenholts maskinfabrik *Industriarealet 6*.

Stenholts maskinfabrik var ejet af Flemming Stenholt, og der fremstilledes forskelligt, jeg kan bl.a. nævne brændesave og nogle store runde børster, der blev brugt i kvægbesætninger, som kreaturerne efter tur kunne gå hen under og få pelsen børstet. Også melassetanke og staldinventar blev fremstillet.

Meget af tiden var der kun en enkelt medarbejder på virksomheden. Det var Villy Overgaard, der var en utrolig dygtig og loyal medarbejder. Villy døde desværre alt for tidlig.

Udvikling

I *1972* byggede kommunen en bygning på *Industriarealet 1*. Bygningen var tiltænkt kommunens materiel til vejvæsenet. Den vestlige ende af bygningen blev "befolket" af de tre brandbiler. Dette må siges at være en såre praktisk placering, idet der hos Hundevads møbelfabrik, der var beliggende lige overfor, var mange brandsvende, der arbejdede. Ved alarmering kunne de nu meget hurtigt være fremme, idet de hoppede ud af et vindue, og så var de næsten på brandstationen.

Brandbilerne vises frem i anledning af åbent hus i 1990. I baggrunden Hundevads møbelfabrik

Senere blev der monteret en dør, der selvfølgelig gjorde det nemmere.

Brandstationen/redningsstationen blev indviet 6. oktober 1973. Byggeriet var blevet forsinket en del på grund af strejke i foråret, der også medførte materialemangel. Kommunalbestyrelsen benyttede lejligheden til at beslutte, byggeriet skulle forlænges med 9 meter, så der kunne etableres et bogdepot i den østligste ende.

Brandsvendene var også på dette tidspunkt meget loyale overfor deres beskæftigelse. Det blev fortalt, at en af brandsvendene tilbragte så meget tid, som han kunne afse i nærheden af brandstationen, for hvis der kom en alarm, kunne han være først fremme og komme til at køre den "store brandbil".

Alarmering på dette tidspunkt foregik ved en sirene, der kunne høres i hele byen. Jeg har selv prøvet en søndag eftermiddag at alarmere brandvæsenet. Vi var i gang med oprydning og afbrænding af bl.a. trærødder, og da jeg med en nyindkøbt – nymalet gl. traktor ville tippe en trærod af helt inde i bålet, satte traktoren sig uhjælpelig fast, og i min kvide så jeg ingen anden mulighed end at ringe til brandvæsenet. Hele byens befolkning havde åbenbart siddet hjemme og ventet på en alarm til brandvæsenet, for vores grund blev sort af mennesker. Det var så pinligt!

I 1972 opsatte kommunen et par affaldscontainere ud for Industriarealet 1. Det blev en uhyre populær foranstaltning og blev flittigt benyttet af alle borgere. Tidligere havde hver enkelt matrikel, som regel deres egen lille – eller større losseplads, og når affaldsmængden blev for stor, kørte man til en plads i Sdr. Nissum. Var det en endnu større mængde affald, kørte man til en losseplads i Rom ved Lemvig. Containerløsningen var som sagt populær, og mange brugte også, inden de kastede af-

Falck i Ulfborg, 1990

Solveig Jensen, leder af Ulfborg Genbrugsplads, 2016

faldet ned i de lukkede containere, at se om der skulle ligge et eller andet, de kunne bruge, så et vist genbrug var der også. Problemet ved dette var nok, at nogen havde den overvejelse, at det kunne være, man senere kunne få brug for et eller andet, så derfor var der matrikler, hvor der blev samlet lidt vel rigeligt!

I 1992 oprettede kommunen en genbrugsplads bag bygningen på Industriarealet 1. De før omtalte containere blev nu nedlagt, og man skulle sortere affaldet i forskellige fraktioner. Borgerne havde nok en vis mistro til systemet, idet mange sagde: det hele blev sikkert blandet alligevel, når det var kørt væk!

I 2003 oprettede man en lille butik på genbrugspladsen. Den bestod i ca. 5 år og blev så nedlagt.

Ideen med butikken var ellers god, idet ting som var i brugbar stand, eksempelvis legetøj – keramik og meget andet, i stedet for at blive smidt i en affaldscontainer nu for en beskeden pris kunne blive til nytte for andre. Butikken var derfor populær, og mange skulle lige ind for at se, hvad der var kommet af nyt. Der var derfor mange protester, da butikken blev nedlagt. Begrundelsen for at nedlægge den var, at selv om der blev solgt for en del penge, var man bange for, at den tid personalet brugte i butikken, fik brugere af genbrugspladsen til at være mere lemfældig med affaldssortering mv. Genbrugspladsen er blevet moderniseret og udvidet et par gange.

Materielgården blev nedlagt i 2010, da arbejdet i kommunens vej og park nu er i én stor entreprise.

I *1973* byggede vognmand Flemming Krogh Jensen en bolig samt en rundbuehal, der blev anvendt til garage på *Industriarealet 9*. Flemming Krogh

havde et par år forinden startet et fragtmandsfirma i Rindum, kaldet Vestpilen, med ruten Thyborøn – Esbjerg, men flyttede nu til Ulfborg.

Firmaet ekspanderede, så i 1983 opførtes til erstatning for rundbuehallen et garageanlæg med plads til 3 lastvognstræk m.m.

Vi havde fornøjelsen at projektere og lave tømrerarbejdet, og Christian Vejgård havde murerarbejdet. I Christians aftale med Flemming indgik, at Christian skulle tage rundbuehallen i bytte. Flemming Krogh byggede senere på grunden på den modsatte side af vejen (er beskrevet senere)

I 2008 byggede Karen og Flemming Krogh nyt hus på Skovstien i Ulfborg, hvortil de flyttede. Nogle år efter solgte de Industriarealet 9, der i dag ejes af Henrik Hesteng, der bruger garageanlægget til bl.a. traktorer.

Industriarealet 5 skiftede i *1973* ejer, idet tømrer og snedkermester Verner Haubjerg købte firmaet med henblik på fremover at drive tømrer/snedkerforretning fra denne adresse, og i 1975 byggede han en "portnerbolig" til ejendommen, som han beboede. Verner Haubjerg var kollega og konkurrent til os. Verner havde dog det ry, at han ofte var billig med priser, i hvert fald er jeg nok ofte kommet med et lille suk, når vi var til licitation, for hvis Verner dukkede op, så var mine bestræbelser næsten altid spildt, for han havde som regel en skarp tilbudspris. Da Verner stoppede, var han så venlig, at han ofte henviste sine tidligere kunder til os.

Verner Haubjerg solgte ejendommen i 1998 til Madsens Murer og entreprenørforretning v/ Ole Madsen.

I *1974* byggede maskinhandler Jens Andersen lagerhal til landbrugsmaskiner på *Industriarealet 11* Jens Andersen flyttede hele sin forretning fra Harbogade til Industrarealet 11 i 1984, idet pladsen i Harbogade var blevet for småt. Bygningerne og arealet blev solgt til butikskæden ABC.

I årene 1977- 84 - 89 - 91 og 98 blev der løbende bygget maskinhaller – værkstedsbygning - butik/lager og andet i takt med den rivende udvikling indenfor landbruget. Det var et firma i kraftig udvikling, hvilket de store byggeprojekter indikerer. Mit firma havde fornøjelsen af i en del af projekterne at have projekteringsarbejdet og tømrerarbejdet.

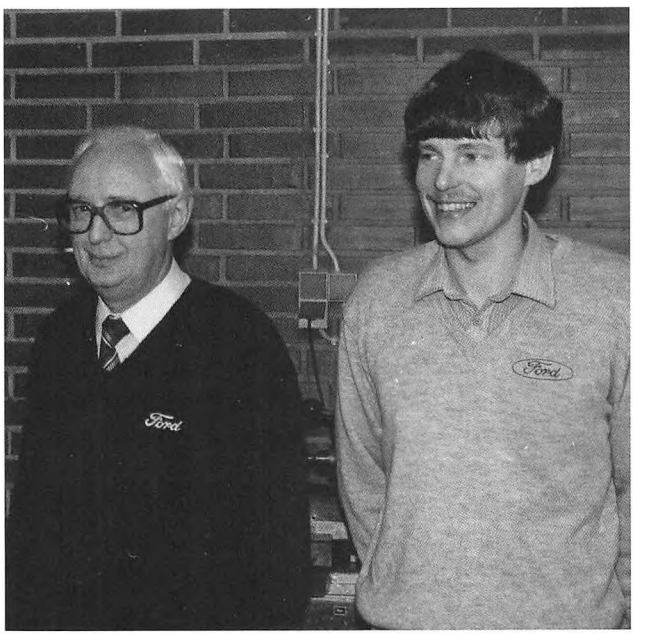

Jens og Ib Andersen

Jens Andersens Maskinforretning var i udpræget grad kendetegnende ved soliditet – redelighed og service.

Som næsten genboer kunne vi se, hvordan kunderne blev serviceret. Utallige er de ture, som sønnen Ib Andersen og andre fra firmaet har taget uden for arbejdstiden – weekends og aftener - for at udlevere reservedele, når en kunde var kommet i bekneb.

Jens Andersen blev syg og døde i 1997. Ib Andersen drev firmaet videre til 2006, hvor han desværre også blev syg og døde alt for tidligt. Ib Andersen´s enke Inge drev herefter firmaet indtil 2008 med hjælp af en ansat forretningsfører Bjarne Thing og trofaste medarbejdere. Firmaet blev solgt, efter familiens ønske, til Bjarne Thing og sønnen Rasmus Thing i 2008.

I 2009 fusionerer Jens Andersens Maskinforretning A/S med Bjørslev & Mortensen (Ådum og Vester Nebel) (Bjarne ejer på dette tidspunkt 10 % af denne forretning) og Vibo Maskiner A/S (Bording og Videbæk) til MVJ Maskiner A/S og bliver en af landets største maskinforretninger med forhandling af New Hollands produktprogram. De to ejere er Bjarne Thing og Jens Aage Jensen, der også er formand for Dansk Maskinhandlerforening.

I foråret 2013 deles forretningen mellem Bjarne Thing og Jens Aage Jensen. Jens Aage overtager hele forretningsdelen med vanding- og kartoffelmaskiner, og fortsætter salget af dette fra Bording.

I efteråret 2013 blev forsøgt en rekonstruktion som ikke lykkedes, hvorefter MVJ Maskiner i november 2013 blev erklæret konkurs. Den simple forklaring er den, at kunderne bliver færre og færre i branchen, og det ramte specielt forretningen i Ulfborg, da Anker Bjerre i Holstebro blev New Holland forhandler i 2012.

Ved konkursen overgik bygningerne til Nykredit, som var panthaver, og i 2014 blev bygningerne solgt til Stadil Maskinforretning.

I *1975* byggede blikkenslagermester Jørgen Schmidt og handelsmand Chr. Josephsen en fællesbygning på *Industriarealet 8* indeholdende lager og værksted.

I *1976* byggede Chr. Josephsen parcelhus i tilknytning til lagerhallen, og i 1985 byggede han yderligere en større hal.

Chr. Josephsen var og er som nævnt handelsmand og sælger og leverer tilskudsfoder til dyr.

Chr. Josephsen er en hyggelig fyr, for han har gerne en historie til hver en lejlighed. Og Christian og konen Inger er uhyre arbejdsomme. En overgang arbejdede de utroligt meget i kampesten og natursten, så hele ejendommen efterhånden var indkranset i sten, så det var ikke ubegrundet, når der blev sagt, de var "stenrige"!

Stensætning ved Inger og Chr. Josephsens hus

I 1994 solgte de ejendommen til VVS installatør Arne Dupont Rasmussen, som stadig driver VVS og blikkenslagerfirma fra adressen, under navnet Midt – Vest VVS aps.

Christian og Inger flyttede firmaet til Vemb til den tidligere tømmerhandel, Industrivej 2.

Vi skal lige have én af Christians historier: Christian er efter en lang dag, hvor han har brugt stemmen rigelig meget til at snakke for sine varer og også fortælle historier, kommet til den sidste kunde. Han møder gårdmandskonen i gangdøren, og med Christians forslidte stemme nærmest hvisker han: Er manden hjemme? Hvortil konen i samme tonefald ivrigt hvisker tilbage! Nej, så kom bare med indenfor!

I *1976* byggede blikkenslagermester Jørgen Schmidt parcelhus med garage og udhus på *Industriarealet 62.* Det var i tilknytning til et allerede opført værksted som tidligere beskrevet.

Ejendommen og værkstedet blev i 1983 solgt til mekaniker Martin Ørts, der har drevet cykelværksted fra adressen.

I *1976* solgte Alfred Christensen Industriarealet 3 til ingeniør Jørgen Benned Jensen, og Alfred Christensen byggede ny metalvarefabrik, kaldet "Kuriant" på *Industriarealet 54.* Alfred Christensen satte flere projekter i søen, idet han udtænkte og sammenbyggede en multi - jordforbedringsmaskine, der på én gang kunne udføre flere arbejdsprocesser på markjorderne. Ingen tvivl om at tanken var rigtig, men størrelsen af traktorer på dette tidspunkt stod nok ikke helt mål med det, der krævedes som trækkraft til sådanne maskiner.

En produktion af ballevogne blev iværksat og gik glimrende, og der blev bygget yderligere en hal til virksomheden. Men i 1979 satte Alfred Christensen virkelig nytænkning i gang, idet han udtænkte og konstruerede en vindmølle til elproduktion. Det var i høj grad pionerarbejde, og han fik solgt og opstillet ca. 80 vindmøller, bl.a. én ved virksomheden. Desværre koster det at være foregangsmand, og det viste sig, at gearkasserne, der var indkøbt i Frankrig, ikke kunne holde til vindmøllerne, og da det franske firma ikke ville vedstå en garanti, gav det store problemer.

I 1981 solgte Alfred Christensen derfor virksomheden til Bremer, der var uddannet ingeniør og som ville tage udfordringen op. En videreførelse af mølleproduktionen lod sig dog ikke genoprette, så i 1984 købte Jørgen Benned Jensen ejendommen Industriarealet 54 og boligen nr. 60, og der blev herefter fremstillet skovmaskiner og læssebagsmækker på virksomheden. I 1991 opførtes yderligere to produktionshaller i tilknytning til de eksisterende.

I 1993 solgtes virksomheden til Sørensen Hydraulik, der er et tysk firma fra Hamborg, og virksomheden gik nu over til udelukkende at fremstille læssebagsmækker.

I 2004 - 6 blev produktionen dog flyttet til Hamborg, således der kun er produktudvikling og salg i Ulfborg. I 2005 købte John Lauridsen – Staby Fliser ejendommen.

Efter at Jørgen Benned havde overtaget Industriarealet 3 i 1976, drev han firmaet videre, idet han ændrede navnet Chief til Dan-Chief.

I 1999 blev Dan-Chief splittet op i 3. En del blev solgt til Tyskland – en del blev solgt til Norge.

En tredjedel kaldet Chief Danmark blev overtaget af Erling Chrois, kaldet Basse. Industriarealet 3 blev herefter brugt til udlejning, hvor Jesper Office havde en del til emballagelager, og Rex & Holm havde lager af textil import. Omkring 2002 købte et ejendomsselskab ejendommen og fortsatte udlejningen. I 2007 skiftede ejendommen igen ejere, idet et ejendomsselskab kaldet Hektor, nu blev de nye ejere, men gik dog senere konkurs.

I 2011 købte Olav Hasselstrøm Industriarealet 3. Fra denne adresse servicerer Olav truck´s.

I *1977* byggede Ulfborg Tømmerhandel lagerhal

Dan-Chiefs produktionschef Jens Brietzke præsenterer en læssebagsmækker hos Sørensen Hydraulik i Hamborg, 1992

Produktionen læsses hos Dan-Chief

og kontorbygning på *Industriarealet 13* og yderligere en lagerhal i 1980. Tømmerhandelen havde i 1983 flyttet hele tømmerhandelen.

I 1999 byggede man så yderligere stort byggemarked – folkerum og lager, således at Byggecentret i 2000 flyttede fra byen og op på Industriarealet. Byggecentret havde en størrelse, hvor det blev nødvendigt for kommunen at udvise kreativitet for at kunne give tilladelse. Men i øvrigt kan man se i kommunens byggesagsarkiver (der er offentlig tilgængelige), at det er nogle år, hvor der er stærke meninger om kommunens "erhvervsvenlighed" og sagsbehandlingstider.

Til de læsere, der ikke kender byens historie, kan oplyses, at Ulfborg Tømmerhandel og byggecenter tidligere var beliggende i Herredsgade, hvor Netto i dag er placeret.

Ulfborg Byggecenter i Herredsgade før flytning til Industriarealet

10-4 Ulfborg Byggecenter, 2016

10-4 Ulfborg Tømmerhandel, 2016

I *1977* byggede mekaniker Jens Chr. Jensen autoværksted og parcelhus med carport på *Industriarealet 63*, og samtidig opførtes Haahr Benzin tankanlæg.

Jens Chr. Jensen kom fra Lille Skorkær i Staby, hvor han havde auto og traktorværksted. Grunden, som blev bebygget, var på dette tidspunkt vild landskab med bakker og træer og måtte ryddes. Jens Chr. Jensen var godt kørende, idet han af den samlede anlægssum på 1 mill. selv kunne indskyde de 300.000 kr. Trods denne store egenkapital gav det problemer, idet markedsrenten på daværende tidspunkt var kommet over 20 %, og Jens Chr. blev tvunget ud i en restfinanciering i Schweizerfranc. Den stramme finansiering bevirkede, at kreditforeningen på et tidspunkt overtog virksomheden, og lejede den ud til Jens Chr`s hustru Karen.

Virksomheden blev dog købt tilbage.

Stabil Service, 2016

I 1986 forsøgte man at få tankanlægget moderniseret således, at man kunne få indkørsel fra Ringkøbingvej, men trods store bestræbelser og forskellige løsningsforslag ville amtet ikke med til dette.

Tankanlægget blev nedlagt i 1989, samme år som sønnen Leif Jensen overtog virksomheden. I 1995 og 2007 blev opført større tilbygninger til autoudstilling, og de 120 m2 bolig blev ændret til erhverv.

I 2009 blev John Sahl partner i virksomheden.

I dag drives et større autoværksted under navnet Stabil Service i store flotte lokaler, som også er en af dem, der har lagt lokaler til, når der har været afholdt forårsmesse i byen.

I *1979* byggede Esther og Jens Andersen bolig og kontor på *Industriarealet 4*. Byggeriet var beliggende som genbo til virksomheden, Jens Andersens Maskinforretning.

I 1986 blev der yderligere bygget en lagerbygning til mindre landbrugsmaskiner vest for boligen.

Esther Andersen blev boende på Industriarealet 4 indtil 2007, hvor hun solgte ejendommen til Mette Ebbensgaard og Svend Ehmsen.

I *1979* byggede tømrermester Peder Klit og murermester Viggo Nielsen en fællesbygning på *Industriarealet 12*. Bygningen var adskilt, således der i den ene ende var tømrerværksted/lager, og i den anden ende murerlager mv.

I 1991 skiftede ejendommen ejer, og Jens Chr. Møller (Nistrup Huse) købte den, da han havde interesser i ejendommen. Møller udførte en større tilbygning beregnet til træindustri. Der ses i byggesagsarkivet at have været en del palaver om

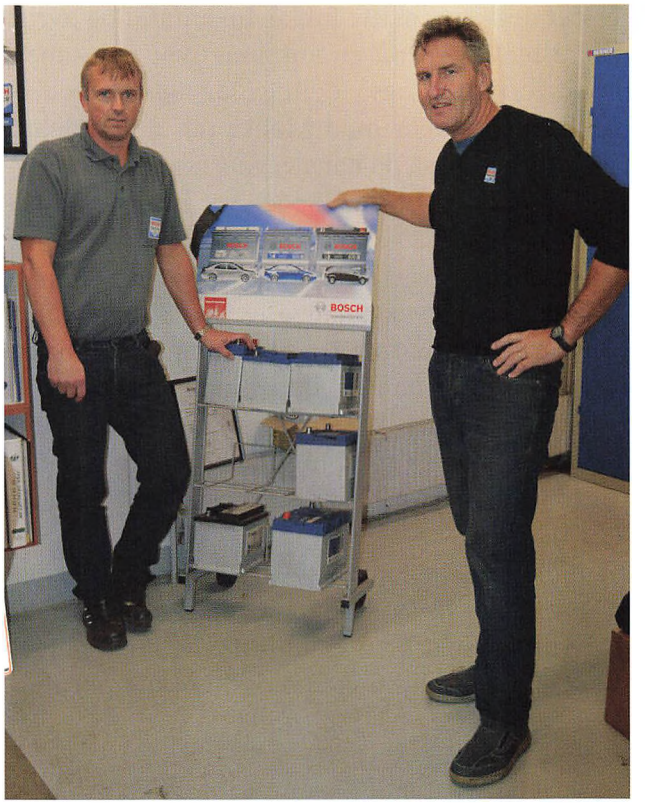

Indehavere af Stabil Service, fra venstre John Sahl og Leif Jensen, 2016

byggesagsbehandlingen. Med erhvervsrådet som fødselshjælper startede Møller en forretning kaldet Wolf Wood sammen med 2 kolleger – Vagn Galsgaard og Preben Pedersen og tre andre interessenter – Freddy Pedersen / Flexi Foldedøre og Trend Line køkkener fra Farsø.

Firmaet fremstillede foldedøre/vægge samt skabsinventar og eksisterede i en 4 – 5 år, hvoref-

ter det desværre måtte lukke. Inventaret og øvrigt løsøre blev solgt på en auktion, hvor jeg – mest af nysgerrighed også deltog. Jeg udvekslede et par bemærkninger med Møller om det kedelige i situationen også på hans vegne, men Møller kiggede på mig og sagde: "Se jeg var med i en investeringspulje i banken for en tid siden, det tjente jeg 400.000 kr. ved – de er væk nu igen, så nu er der ligesom blevet balance igen." Herefter drev Møller sit byggefirma fra ejendommen indtil ca. 2001, hvorefter han lejede bygningerne ud til et Esbjerg firma, der byggede campinghytter. I 2002 blev ejendommen solgt til John Sørensen, der driver et firma kaldet Truck Parts og sælger reservedele til trucks.

I *1983* byggede Erna og Alfred Christensen maskinværksted og bolig på *Industriarealet 10.* Den nye virksomhed blev kaldt Ulfhede, og her blev iværksat en produktion af redskaber til bobcat`er, Sideløbende med dette gik Alfred i gang med at bygge en sandpumper til brug i de små fjordhavne. Sandpumperen fik navnet Bjørn Emil, men viste sig at være for lille, og Alfred huggede den derfor op og fremstillede en større, kaldet Ulfhede. "Venlige naboer" kaldte den dog Grete Sønk, vistnok fordi den ved søsætningen havde taget en faretruende retning mod fjordbunden.

Alfred havde stor succes med sandpumperen, og sammen med en hjælper pumpede han op i adskillige havne mv.

I 1996 solgte Erna og Alfred Christensen Industriarealet 10 til malermester Ivan Jakobsen, der drev et stort malerfirma, og han byggede i 2000 til værkstedet, så der også var butik.

I 2004 solgte Ivan Jakobsen ejendommen til Carsten Skovgaard Andersen, der i 2013 byggede yderligere en lagerhal på adressen. Carsten og hans kone har i dag en fantastisk udstilling/mu-

VW & Retro Museum, 2016

seum af gamle VW biler og alle mulige retro ting, fra bl.a. tiden omkring min barn– og ungdom.

Et besøg kan kraftigt anbefales, og der er åbent efter aftale.

I *1986* opførtes et industrihus på *Industriarealet 42* med ATP som bygherre. Byggeriet var opdelt i 3 dele til udlejning, og var af ATP betegnet som "rugekasser". Det stedlige erhvervsråd var kraftig involveret i projektet og i fremskaffelse af lejere.

Lejemål C flyttede et firma kaldet Cokit, der fremstillede børnetøj, ind i. Lejemål B (det midterste) flyttede REXHOLM, der er et textilimport firma, ind i. Den sidste del, A kom til at stå tomt. Efter et halvt års tid overtog REXHOLM dog også dette, og sidst i 90erne overtog de også det sidste lejemål, så de havde hele bygningen.

I 2004 købte REXHOLM ejendommen, og 31/12 2012 blev den solgt til Staby Fliser og Hegn.

I *1986* opførte murermester Chr. Vejgaard materieldepot + mandskabsrum på *Industriarealet 15 – 17*. Den tidligere nævnte rundbuehal blev her brugt med en muret tilbygning. Chr. Vejgaard solgte ejendommen i 1995 til naboen Ulfborg autolager.

I 1987 overtog Holstebro Bank Hundevads møbelfabrik Torstedvej 4 - 8. Dette skete pludselig - en søndag. Mit firma havde den tvivlsomme ære at udskifte alle låsecylindre. Overtagelsen virkede voldsom, idet der efter sigende var en ordrebeholdning på 80 mill. i virksomheden. Set i bakspejlet vurderede mange, at det var fordi Holstebro Bank selv var i knibe og derfor overreagerede.

Når en overtagelse kunne finde sted, må det nok antages, at den investeringsprofil man på dette tidspunkt havde valgt hos Hundevads møbelfabrik, var så voldsom, at der kunne stilles spørgsmålstegn ved firmaets soliditet. Man havde købt møbelfabrikken Rom møbelindustri – under konkurs, ved Lemvig og foretaget store tilbygninger til denne virksomhed. I Ulfborg havde man også lavet store tilbygninger, og der var investeret rigtig mange penge i nye maskiner og produktionsanlæg.

Katalog fra Hundevad & Co

Med Holstebro Bank som ejere fortsatte firmaet et års tid med Knarreborg, som Bent Hundevad havde ansat, som direktør. Så blev virksomheden solgt til Hans Jørgen Nielsen, der kom fra firmaet Labofa, og egentlig var ansat til at opkøbe virksomheder, men Hundevads møbelfabrik var så interessant, at den ville han selv beholde. Hundevads møbelproduktion blev nu helt udfaset, idet tanken var, at fabrikken skulle være ordreproducerende. Man vandt en opgave med at levere møbler til Baltica's hovedkvarter og gik senere over til bl.a. at møblere hotelindretninger. Desværre opstod der økonomiske problemer, og i 1990 overtog Tonny, Hans Henning og Margit virksomheden.

Tonny og Hans Henning Haahr er de brødre, der oprindelig havde startet køkkenfirmaet HTH.

Tonny købte de andre ud og havde virksomheden i 17 år, hvor det lykkedes ham at køre virksomheden op igen med bl.a. en afdeling i Ukraine og et stort distributionscenter i USA.

Virksomheden havde i mellemtiden ændret navn til Jesper Office.

I 2007 blev virksomheden solgt til Steen Gude, hvis navn er ret kendt i offentligheden.

I 2008 gik virksomheden konkurs, og maskiner mm. blev solgt på tvangsauktion. En stor del gik til østlandene, og af øvrig løsøre blev meget solgt til rene foræringspriser.

Ejendommen var efter 2. auktion ved at være solgt til en Herningbo og en Timbo, som dog kontaktede Kristian Skannerup, der havde firmaet Mil–tek og kommer fra Tim. Kristian Skannerup havde lokalebehov i sit firma, men havde ikke selv vurderet, at Hundevads fabrik var interessant på grund af størrelsen. Kristian Skannerup kom nu ind i handlen og overtog fabrikken for 4,85 mill. Dette var nok i omegnen af 10 % af den gæld, der var i ejendommen. Prisen må også siges at være et udtryk for den negative erhvervstemning, der var i landet, og måske i særdeleshed i vores område på dette tidspunkt. Ingen troede på noget som helst! Overtagelsen fandt sted 31/12 2009, og man flyttede ind maj 2010.

Mil–tek fremstiller pressere og andre dele tilpasset affaldssektoren på franchise basis. Der leveres til 30 lande fordelt over det meste af verden igennem 60 salgsselskaber, som Mil-tek selv ejer 10% af aktierne i. I Ulfborg samles alle maskiner/pressere og sendes ud i verden. Delene indkøbes i Danmark for 98% vedkommende, og det er lidt tankevækkende, at fabrikation kan udføres i Danmark, uden det er nødvendigt at forsøge med billige indkøb fra f.eks. Kina. Firmaets motto er, at man helst skal kunne levere en presser indenfor 8 dage, uanset hvor det er. Dette betyder, der nødvendigvis skal være lagre, eksempelvis i så fjerne steder som Australien. Kunderne kan være alle mulige, hvor bl.a. shipping og offshore også fylder en stor del. Der er også en forståelse for, at affald i dag er en resurse og en miljøbevidsthed, der betyder, at affald ikke bare forsøges kastet væk – eller i havet.

Torstedvej 4-8, Mil-tek, tidligere Hundevad & Co.
I bunden af billedet ses Røde Kors Hjemmet, til venstre for Mil-tek, Industriarealet 3. Efter Mil-tek, Eli Viums tømrerforretning og derefter Flemming Krog Jensens Vognmandsforretning

I Ulfborg er der ca. 35 personer daglig, når alle er samlet. Udover samlefunktionen er der kontorhold med salg og en udviklingsafdeling mm. Bygningerne er for en stor del udnyttet, idet en fløj er udlejet til et Idomfirma til pakkemaskiner. En anden del er sponseret til en hjælpeorganisation, men der står dog stadig en del tomt. Bygningerne var ved overtagelsen misligholdte, og det har krævet store investeringer at få dem bragt op til det flotte niveau, som de i dag fremtræder i.

Grundarealet, hvor især den lange strækning langs Ringkøbingvej påkalder sig stor opmærksomhed, da den er indfaldsvej til Ulfborg, får meget ros for sit skønne udseende.

Privatboligen, der tilhører virksomheden, og som oprindelig var bygget og beboet af

Bent Hundevad, kaldes på virksomheden "Hotel Milton", idet den har ca. 500 overnatninger om året af firmaets kunder/gæster og ansatte, der kommer og bliver sat ind i virksomheden.

I *1988* byggede tækkemand Ib Halkjær lagerhal, reparationsværksted og folkerum på *Industriarealet 14.*

Lagerhallen var beregnet til opbevaring af strå og stillads mv. I 1993 blev der foretaget en tilbygning. Ejendommen blev i 2004 solgt til Ulfborg Autolager.

I *1988* opførte Ulfborg Autolager en lagerhal for reservedele og skadede biler v/K. Koustrup på *Industriarealet 19.*

I 1993 blev virksomheden solgt med 50 % til Henne Autolager og 50 % til Kurt Rindum. I 2006 købte Poul Brogård Bertelsen og Kim Sønderby Kurt Rindums halvdel.

Ulfborg Autolager har udvidet med et mindre grundareal mod syd købt af en privat grundejer, ligesom de som nævnt tidligere har købt naboejendommen af Chr. Vejgaard. I 2004 erhvervede de desuden Industriarealet 14 af Ib Halkjær. Denne ejendom foretog de en tilbygning til i 2012 mest beregnet til udstilling af lejebiler – campingvogne mv. Lokalerne bruges ellers mest til modtagestation af skadede biler.

Mil-tek, 2016

I *1990* byggede Olav Hasselstrøm på *Industriarealet 57* værksted og lagerbygninger til truckkøretøjer samt udstilling og servicerum. Herfra blev truck serviceret.

I 2011 blev ejendommen solgt til malermester Ole Hansen, så der i dag drives malerfirma fra adressen.

Ole Hansen tilflyttede fra adressen Ringkøbingvej 6, hvor der var restriktioner om et begrænset antal ansatte. For at frigøre sig fra denne begrænsning var en placering på Industriarealet bedre.

I *1991* opførtes et slagtehus på *Industriarealet 40*. Peder Pedersen var idémanden, for han havde arbejdet som slagter på Holstebro kreaturslagteri,

Ulfborg Autolager, 2016

som var blevet nedlagt, derfor havde han ideen om et slagtehus. Med erhvervsrådets hjælp fik Peder en kreds af landmænd med i et kommanditselskab, der byggede slagtehuset, og Peder lejede sig ind. I de næste 4 år drev Peder ved hjælp af 2 – 3 medarbejdere et alsidigt slagteri både med slagtninger af kreaturer og svin mv. og med returvarer til leverandører, men også med salg til butikker og egen butik i slagteriet. I 1995 ophørte samarbejdet på grund af forskellige vanskeligheder, og Peder trak sig ud.

Slagteriet forsøgtes herefter udlejet eller solgt, og der ses at have været forskellige aktiviteter bl.a. kaninslagteri – strudseslagteri, Dan Struds Amba, der var et stort hit, idet strudseopdræt var vældig på mode på et tidspunkt. Også navnet velfærdsslagteriet har været brugt. I året ca. 2008 overtog Per Nielsen slagteriet, og siden har der været drevet kreaturslagteri.

I *1992* byggede vognmand Flemming Krogh Jensen omlæssehal og kontor på *Industriarealet 2A*.

Da vi som tidligere nævnt havde tilkøbt ca. 1 tdl. til vores grund, disponerede vi over en temmelig stor grund med henblik på en pladskrævende savværksdrift. Vi havde imidlertid indstillet savværksdriften, og koncentrerede os om vores tømrerforretning. Flemming Krogh udvidede stadig firmaet, og vi solgte da ca. halvdelen af grunden til ham med aftale om at udføre projektering og byggeri. I 2000 byggede firmaet yderligere vaskehal – garage og tilbygning til omlæssehal.

I 2009 overtog de tre sønner virksomheden, og i 2011 flyttede firmaet efter stadige udvidelser til Holstebro. I 2012 købte de desuden en stor afdeling i Esbjerg.

I Ulfborg bruges vaskehallen stadig, ligesom omlæssehallen bruges til fjernlager, garage og til klargøring af lastvogne, mv. Firmaet disponerer i dag over 65 biler og 75 trailere og har 110 medarbejdere.

I *1993* byggede Staby Fliser på *Industriarealet 47–55*. Som navnet antyder, var virksomheden

Fragtmand Flemming Krogh Jensens firma, 2016

startet på en ejendom i Staby af Richard Lauridsen.

Sønnen John tog over i 1989, og 4 år senere flyttede han virksomheden til Ulfborg. Virksomheden har været i en rivende udvikling, og der er udvidet og bygget til adskillige gange med produktionsbygning – udstilling – maskinhal og øvrige tilbygninger mm. Sørensen Hydraulik Industriarealet 54 og bolig nr. 60 blev købt i 2005, og i én af bygningerne fremstilles havehegn. En anden af bygningerne er stadig udlejet til Sørensen Hydraulik, og en tredje bygning er lejet ud til nabovirksomheder. Også garageanlæg er på adressen, idet Staby Fliser har overtaget vognmandsfirmaet Brd. Bak.

Produktion af fliser i stalden i Blæsgaard, Stabyvej 72

Richard Lauridsen, Stabyvej 72, ca. 1988

I 2012 købte Staby Fliser Industriarealet 42, da de tidligere ejere, REXHOLM, flyttede firmaet til Holstebro. Bygningen er lejet ud til firmaet Bro-Con.

Staby Fliser råder i dag over store grundarealer, der løbende er tilkøbt, således at der er lagerplads til den store produktion af fliser m.v. Firmanavnet er i dag Staby Fliser & Hegn.

I 1994 købte Lene og Erling Chrois (Basse) Industriarealet 67 af Flemming Stenholt, og indtil 1999 var værkstedet lejet ud til Dan-Chief. I 1999 blev Dan-Chief delt op i tre, og Basse overtog en tredjedel kaldet Chief Danmark og sammen med faren Aage, fremstillede Basse brændekløvere, mandskabskurve og andre redskaber. I *2000* byggede Basse en stor hal på *Industriarealet 71.*

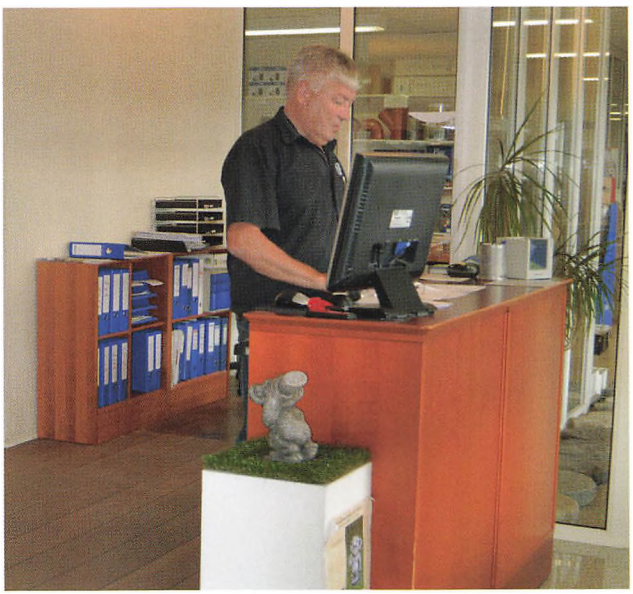

John Lauridsen, 2016

I 2007 køber et firma kaldet R.H. Beco, Chief Danmark og lejer sig ind i nr. 71. Dette går dog kun ganske kort, for i 2008 er firmaet gået ned, og nr. 71 bliver nu lejet ud til Rex & Holm til lager af tekstil. De har lageret indtil januar 2013.

I nr. 67 har Idom El også haft adresse, ligesom Basse har et firma – kaldet Chrois Rail, der også har hjemme her. Firmaet fremstiller løsninger, så kraner – rendegravere o.l. kan arbejde fra banekøretøjer.

I *1997* byggede tømrermester John Sandholm en større industribygning på *Industriarealet 45*, hvortil han flyttede sin tømrer/snedker forretning under navnet Ulfborg Byg. Forretningen var tidligere beliggende på Kirkevænget, idet John Sandholm havde overtaget sin lærermesters forretning "Brorsbøl og Pedersen"

På Industriarealet har John Sandholm yderligere bygget til et par gange.

I *2002* byggede elinstallatør Jørn Brink værksted og lagerhal på *Industriarealet 38.*

Firmaet Jørn Brink havde og har bopæl på Harbogade med butik – bolig og lager.

I *2002* byggede REXHOLM Tøjimport erhvervslokaler/lagerbygninger på *Industriarealet 20.*

Bygningerne var delt i 2 på i alt ca. 4.000 m2. I 2004 byggede man yderligere en hal på ca. 2.000 m2. I 2013 flyttede firmaet til Holstebro i helt nyt flot kæmpestort byggeri, man havde ladet opføre på Lægårdvej med facade til Viborgvej. Samtidig med flytningen ændredes navnet til ID Identity.

I Ulfborg bruges bygningerne til lagerhotel med 1–2 ansatte.

Staby Fliser & Hegn, 2016

Produktion og tørrehal, 2016

Ulfborg Byg, 2016

John Sandholm, 2016

REXHOLM har efter den spæde start i 1983, hvor man importerede arbejdshandsker, koncentreret sig om profilbeklædning, hvor det startede med T-shirt i 5 farver og 5 størrelser, udviklet sig til Danmarks største udbyder på dette område, hvor der tilbydes et kæmpesortiment i farver og logo efter ønske, og med dag til dag levering.

I Holstebro er der 68 ansatte, og desuden har man 6 personer ansat i Bangladesh. En part af omsætningen reeksporteres.

Efterskrift

Alle årstallene kan jeg ikke helt stå inde for. Jeg har erfaret, at tidligere ejer og nuværende ejer ikke altid har meldt det samme årstal ud f.eks. for en overtagelse. I sådant tilfælde har jeg selv bare valgt et af de nævnte tal.

Man kan også berettiget spørge: hvorfor skriver jeg kun 1,5 linjer om nogle adresser og måske 1, 5 sider om andre? Forklaringen skal findes i, at en stabil forretning med den samme ejer over en årrække ikke, i konceptet til denne artikel, har påkaldt sig den samme opmærksomhed, som de der er handlet med og evt. har været i økonomiske kriser. Det skal dog bemærkes, at jeg ikke har forsøgt dybdeborende journalistik, men kun refereret det, som jeg er blevet fortalt. Næsten alt, hvor der er en lidt længere tekst, har været forevist ejeren og godkendt, inden det er gået i trykken.

Jeg vil slutte med at ønske fremgang og udvikling for Industriarealet. Uanset om det er énmandsfirmaer eller firmaer med ansatte, er virksomhederne i den grad med til at skabe udvikling i området.

REXHOLM, 2016

Ulfborg Industriareal, ca. 1982

Indholdsfortegnelse

En købmandsforretning i Staby Mejeriby
Af Birgith Sørensen 4

Selv min far sagde: - Nu knækker han da halsen...
Af Vagn Bro 21

Pe´ Smedegaard
- én af dem i Ulfborg, der har levet længst, efter han er død
Af Vagn Bro 29

Helligkilder på vores egn
Af Søren Smedegaard Olesen 33

Lærkeshåb - en gård i Bur
Af Anne Marie Sørensen, Ejvind Christiansen,
Lilly Okkerstrøm og Britta Christiansen 43

Industriarealet i Ulfborg gennem 45 år
Af tømrermester Eli Vium Nielsen 57

9 788798 672456